

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MEDENİ DURUMUN ÖĞRETMENLERİN BENLİK SAYGISI VE YAŞAM
DOYUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**DERYA BAŞARAN
KAPATILAN FATİH ÜNİVERSİTESİNDEN AKTARILAN
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ**

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI

YRD. DOÇ. DR. NEVİN DÖLEK

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2016

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**MEDENİ DURUMUN ÖĞRETMENLERİN BENLİK SAYGISI VE YAŞAM
DOYUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**DERYA BAŞARAN
KAPATILAN FATİH ÜNİVERSİTESİNDEN AKTARILAN
YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİ**

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI

YRD. DOÇ. DR. NEVİN DÖLEK

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2016

512213002 Öğrenci numaralı Derya Başaran tarafından hazırlanan bu çalışma 09/06/2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Jürisi

Yrd. Doç. Dr. Nevin DÖLEK

(Danışman)

Fatih Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. Seval ERDEN

Marmara Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Ülkü TOSUN

Fatih Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

ÖNSÖZ

Bu araştırma medeni durumun öğretmenlerin yaşam doyumu ve benlik saygısı üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Tez konumu belirleme aşamasından itibaren müspet kişiliği, hayata ve olaylara olumlu yaklaşımı ile beni motive eden, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan tez danışmanım ve hocam Yrd. Doç. Dr. Nevin DÖLEK'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca ders aldığım Fatih Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı'nın değerli hocalarından sayın hocam Prof. Dr. Adnan KULAKSIZOĞLU'na ve tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Tezimin son halini alıp tamamlanması süreci, tez jürimdeki sayın hocalarım Doç. Dr. Seval ERDEN ve Yrd. Doç. Dr. Ülkü TOSUN hocalarımın katkıları ile mümkün oldu. Onlara tezimin daha iyi olmasını sağlayan geri bildirimleri ve eleştirileri için teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimde bana her türlü desteği ve kolaylığı sağlayan, okul müdürüm Levent AKIN'a, anketlerin uygulanmasında emeği geçen tüm öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tezimin yazım aşamasında, verilerimin analizinde emeği geçen sevgili kuzenim Araş. Gör. Aytaç GÜT'e, yüksek lisans eğitimi konusunda beni teşvik eden sevgili amcam Prof. Dr. Davut BAŞARAN'a ve hayatımın her aşamasında bana destek olan aileme sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Mayıs, 2016

DERYA BAŞARAN

ÖZET

MEDENİ DURUMUN ÖĞRETMENLERİN BENLİK SAYGISI VE YAŞAM DOYUMU ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışma öğretmenlerin medeni durumlarının, benlik saygıları ve yaşam doyumları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini kolayda örnekleme yolu ile seçilen 2014-2015 eğitim-öğretim yılında, Tekirdağ devlet okullarında ve çeşitli branşlarda eğitim veren 460 öğretmen (309 bayan 151 erkek) oluşturmaktadır. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin medeni duruma göre dağılımı incelendiğinde; 268'i, evli 177'si bekar, 15'i boşanmış bireylerden oluşmaktadır. Verilerin elde edilmesinde katılımcılara ‘‘Kişisel Bilgi Çizelgesi’’; ‘Arıcak Benlik Saygısı Ölçeği’ (Arıcak, 1999) ve ‘Yaşam Doyumu Ölçeği’(Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985) uygulanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde; SPSS 21 programı aracılığı ile tanımlayıcı istatistikler, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi, basit doğrusal regresyon analizi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, öğretmenlerin algıladıkları benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyleri ile medeni durum arasında pozitif ve orta dereceli bir ilişki olduğunu göstermiştir. Medeni durumlarına göre benlik saygıları ortalamaları ve yaşam doyumları ortalamaları incelendiğinde boşanmış öğretmenlerin, evli ve bekâr öğretmenlere göre benlik saygıları ve yaşam doyumları ortalamalarının daha düşük olduğu bulgulanmıştır. Bulgular ilgili araştırmalar kapsamında tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Evli, bekâr, boşanmış, benlik saygısı, yaşam doyum.

ABSTRACT

EXAMINING THE AFFECT OF THE MARITAL STATUS OF TEACHERS ON THEIR SELF-ESTEEM AND LIFE SATISFACTION

This study has been conducted in order to examine the effects of marital status on teachers' self-esteem and life satisfaction . The sample of the survey has been chosen via convenience sampling method and 460 teachers (309 female 151 male) have been participated in the survey from various branches of publics schools in the academic year 2014-2015. The distribution of the marital status of teachers in the sample are as follows: 268 married (58.3%), 177 single (38.5%) and 15 divorced (3.3%). In course of obtaining the data, 'Personal Information Schedule "; 'Arıcak Self-Esteem Scale' (Arıcak, 1999) and 'Life Satisfaction Scale' (Diener, Emmons, Larsen&Griffin, 1985) was applied to the participants. Analyses of the data have been conducted via SPSS 21 statistical program and following analysis have been applied: descriptive analysis, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Kruskal Wallis test, correlation analysis and simple linear regression analysis. The findings obtained in this study showed that there is a positive and moderate relationship between marital status and teacher's perceived self-esteem and their level of life satisfaction. When compared the means of their self-esteem and level of life expectancy according to their marital statuses, it has been observed that the means of self-esteem and level of life expectancy of divorced teachers are less than the singles and the married. The findings have been discussed in accordance with the previous researchs and literature and some suggestions have been made.

Key Words: Married, single, divorced, self-esteem, life satisfaction

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	x
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. AMAÇ.....	3
1.3. PROBLEM CÜMLESİ.....	3
1.3.1. ALT PROBLEMLER.....	3
1.4. ÖNEM.....	4
1.5. SAYILTILAR (VARSAYIMLAR).....	4
1.6. SINIRLILIKLAR.....	4
1.7.TANIMLAR.....	4
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE / ALANYAZIN VE İLGİLİ	
ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. MEDENİ DURUM	6
2.2. BENLİK ALGISI	20
2.2.1. BENLİK ALGISİNİN GELİŞİMİ VE ÇEVRE	24
2.2.2. BENLİK SAYGISI	26
2.3. YAŞAM DOYUMU	29
2.3.1. EVLİLİK HAYATINDA YAŞAM DOYUMU.....	31
2.3.2. İŞ HAYATINDA YAŞAM DOYUMU	32
2.4. ÖĞRETMENLERİN ÖNEMİ	33
2.5. MEDENİ DURUM YAŞAM DOYUMU VE BENLİK SAYGISI İLE	
İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	35
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	45
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	45
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM/ÇALIŞMA GRUBU	45
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI	47

3.3.1. KİŞİSEL BİLGİ ÇİZELGESİ	47
3.3.2. ARICAK BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ	48
3.3.3. YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ.....	48
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	49
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	49
BÖLÜM IV: BULGULAR	51
BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	55
KAYNAKLAR	61
EKLER.....	76
EK 1: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	77
EK 2: KİŞİSEL BİLGİ ÇİZELGESİ	79
EK 3: ARICAK BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ	80
EK 4: YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (YDÖ).....	82
EK 5: DİĞER BULGULAR.....	83
EK 6: İZİN BELGESİ	90
EK 7: ÖZGEÇMİŞ.....	91

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2-1: Medeni Durumun Yıllara Göre Nüfusa Oranı (%).....	6
Tablo 3-1: Örneklemi Oluşturan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	46
Tablo 4-1: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının medeni durumlarına göre ortalamaları ve Kruskal Wallis analizi sonuçları.....	51
Tablo 4-2: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının medeni durumlarına göre Man-Whitney U çoklu karşılaştırmalar tablosu.....	51
Tablo 4-3: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının medeni durumları göre ortalamaları ve Kruskal Wallis analizi sonuçları.....	52
Tablo 4-4: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının medeni durumları göre Man-Whitney U çoklu karşılaştırmalar tablosu.....	52
Tablo 4-5: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile algıladıkları yaşam doyumları arasındaki ilişkinin korelasyon analizi ile incelenmesi	53
Tablo 4-6: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile algıladıkları yaşam doyumları arasındaki ilişkinin regresyon analizi ile incelenmesi	53
Tablo 5-1: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının yaş gruplarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	83
Tablo 5-2: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının yaş gruplarına göre LSD çoklu karşılaştırmalar tablosu.....	83
Tablo 5-3: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının yaş gruplarına göre LSD çoklu karşılaştırmalar tablosu (Devamı)	84
Tablo 5-4: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının yaş gruplarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	84
Tablo 5-5: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının cinsiyetlerine göre ortalamaları ve t-testi sonuçları.....	85
Tablo 5-6: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının cinsiyetlerine göre ortalamaları ve t-testi sonuçları.....	85
Tablo 5-7: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının eğitim durumlarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	85
Tablo 5-8: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının eğitim durumlarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	86
Tablo 5-9: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının eğitim durumlarına göre LSD çoklu karşılaştırmalar tablosu.....	86
Tablo 5-10: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının ebeveyn olmaları durumlarına göre ortalamaları ve t-testi sonuçları	87
Tablo 5-11: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının ebeveyn olmaları durumlarına göre ortalamaları ve t-testi sonuçları	87
Tablo 5-12: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının meslek kıdemlerine göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	87
Tablo 5-13: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının meslek kıdemlerine göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	88
Tablo 5-14: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının çalıştıkları kurum türüne göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları	88
Tablo 5-15: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının çalıştıkları kurum türüne göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3- 1: Araştırmanın Modeli	45
---------------------------------------	----

KISALTMALAR

KBC : Kişisel Bilgi Çizelgesi

ABSÖ : Arıcak Benlik Saygısı Ölçeği

YDÖ : Yaşam Doyumu Ölçeği

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Gelişen teknoloji, kitle iletişim araçlarının sayısını ve çeşitliliğini arttırmıştır. İnsanlar evlerinden çıkmadan alışveriş ve bilgi edinme gibi bir çok ihtiyaçlarını karşılayabilmekte, sanal ortamda iletişimi yüz yüze iletişime tercih etmektedirler. Diğer yandan insanlar gittikçe yalnızlaşmakta ve daha fazla sevgisizlik yaşamaktadırlar.

Çağdaş kapitalizmin sürekli tüketmek isteyen, ortak zevklere sahip, hedefsiz, denileni yapan insanlara gereksinimi vardır. Çağdaş insan iyi beslenen, kaliteli giyinen, fiziksel ihtiyaçları karşılanan fakat benliksiz olarak belirtilmiştir (alıntılayan Fromm,1999). Diğer yandan insanlar birbirlerine yakınlaşma ve ilişki kurmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Bunu başaramadıklarında korku, güvensizlik ve suçluluk duygularına gömülerek yalnız kalabilmekte, uyuşturucu, alışveriş ve eğlenceye dalarak bu yalnızlığın farkında olmamaya çalışmaktadırlar (Fromm, 1999).

Kapitalizm ve gelişen teknoloji ile insan ilişkilerinde kullan-at davranışının hakim olmaya başlaması, insan ilişkilerini de etkilemiş; son yıllarda ülkemizde ve dünyada boşanma oranları artmıştır (Soylu ve Kağnıcı, 2015). İnsan ilişkilerinde; arkadaşlık ve evliliklerde paylaşım, sabır ve vefa azalmıştır. Evliliklerde tahammülün karşılıklı sevgi, saygı ve hayatın zorluklarına karşı sabrın azalması ve hep daha iyisine sahip olma düşüncesi boşanmaların artışında etkili olmuştur. Geleneksel geniş aileden çekirdek aileye geçiş ile aile büyüklerinin otoritesi ve desteği yitirilmiştir. Kadınların iş hayatında yer alması evliliklerin sonlanmasını kolaylaştırmış, kitle iletişim araçları ihanetleri arttırmanın yanı sıra ihanetin açığa çıkmasına da yardımcı olmuştur. Televizyon programlarında ve dizilerde aile kavramının gittikçe yozlaştırıldığı ve ailenin parçalanmasına sebebiyet verecek davranışların normalleştirildiği görülmektedir.

Khodarahimi'ye göre sağlıklı evlilik yaşantısının devamı için pozitif duygular ve pozitif tutumun arttırılabilir. Karşılıklı saygı, nezaket ve destek ile pozitif anların artması, pozitif duygu ve tutum tecrübe edilerek, olumsuz olaylar farklı bakış açısı

ile değerlendirilebilir ve çiftler kendilerine gerçekçi hedefler belirleyebilirler (Khodarahimi, 2015).

Sağlıklı benlik gelişimi bireyin yaşamda mutlu olmasında, sorunlarının üstesinden gelmesinde ve hayatında yapacağı değişikliklerde kendisine imkân sağlar. Benlik, depresyon ve endişe gibi psikolojik problemlerle ve insan ilişkileri ile ilgili bir kavram olarak ifade edilmiştir (Altunay, 2004).

Bireyin kendisini algılama biçimi, çevresine karşı davranışlarını etkilemektedir. Kendi hakkındaki değerlendirmelerine göre hayatıyla ilgili planlar yapar. Gelecek hakkında kararlar alırken kendi yeteneklerine, psikolojik, sosyal, fiziksel ve ekonomik olanaklarına yüklediği anlam önem taşıyacaktır (Kuzgun, 1997)

Çoğunlukla evlilik ve meslek bireyin hayatının temel unsurları, benlik için en anlamlı ve hayatın akışını geliştiren faktörlerdir. Bireyin vaktini ve gücü en fazla bunlar alır ve diğer unsurların özelliğine de tesir eder (Onur, 2011).

Toplumsal konum ve beraberinde getirdiği davranışların benlik saygısının gelişiminde etkili olmakta, bireyin itibarı mutluluğu da beraberinde getirmektedir (Güney, 2012). Meslek sahibi olmak ve evli olmanın toplumsal kabulü arttırdığı bilinmektedir.

Her yaşı grubundan evli ve evli olmayan bireyler karşılaştırıldığında evli bireylerin doyum ve mutluluk düzeyi daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Evlilikte de mutluluk sabit değildir (Onur, 2011). İş hayatından duyulan memnuniyet arttıkça yaşamdan duyulan memnuniyetin arttığı bildirilmiştir (Akyüz-Ünlü, 2014).

Myers'e göre ekonomik güç kalıcı mutluluk getirmemektedir. İnsanlar farklı koşullara uyum sağlayabilir. En önemli servet sağlıktır, sağlığın olmaması ızdıraba neden olur, fakat sağlıklı olmak da mutluluğun garantisi değildir (Myers, 2010).

Yaşamdan doyum alan, benlik saygısı yüksek bireylerin işini severek yapan bireylerin iletişimde buldukları insanlara da etki edeceği düşünülmektedir. Öğretmenlik mesleğinde işini severek yapmanın ve olumlu kişisel özelliklere sahip

olmanın çocukların gelişiminde ebeveynlerden sonra en önemli faktör olduğu bilinmektedir.

Benlik saygısı yüksek olan ebeveynlerin çocukları, özsaygı düzeyleri yüksek kendini kabullenen bireyler olabilmektedir (Nurgül Yavuzer , 2012) . Benlik saygısı yüksek öğretmenlerin de öğrenciler üzerinde ebeveynlere yakın etkisi olması mümkün olabilmektedir.

Bu araştırmada bireyin hayatında önemli bir yere sahip olan benlik saygısı ve yaşam doyumunun medeni durum ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2. AMAÇ

Araştırmanın temel amacı, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin; medeni durumunun benlik saygısı ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisini incelemek ve yaşam doyumunu ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada cevabı aranan sorular şunlardır;

1.3. PROBLEM CÜMLESİ

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin benlik saygısı ve yaşam doyumunu medeni duruma göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.1. ALT PROBLEMLER

1. Öğretmenlerin benlik saygısı medeni durum değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretmenlerin yaşam doyumunu medeni durum değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlerin yaşam doyumunu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. ÖNEM

Bu araştırmada medeni durumun öğretmenlerin benlik saygısı ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisini fark etmek amaçlanmıştır. Yeni nesilleri yetişmesinde önemli yeri olan öğretmenlerin, benlik saygısı ve yaşam doyum düzeylerinin ortalamasının altında olması, şüphesiz öğrencilerin ve toplumun ruh sağlığına etki edecektir.

Medeni durum hakkında yapılan araştırmaların azlığı dikkat çekmektedir. Bu araştırma medeni durumun belirleyiciliği üzerine Aile Eğitimi ve Danışmanlığı alanına katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

1.5. SAYILTILAR (VARSAYIMLAR)

1. Örnekleme oluşturan kişilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevaplarda samimi davrandıkları varsayılmıştır.
2. Örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.6. SINIRLILIKLAR

1. Bu araştırma Tekirdağ İli'ne bağlı beş ilçede devlet okullarında görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın verileri 460 Kişilik gönüllü katılımcı gruba uygulanan ‘‘Arıcak Benlik Saygısı Ölçeği’’ve ‘‘Yaşam Doyumu Ölçeği’’ ile sınırlıdır.
3. Bu araştırmanın bulguları 2014-2015 eğitim-öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.

1.7.TANIMLAR

Medeni durum: Kişinin resmi durumudur. Evlenmiş, bekâr ya da evli olma durumu, evliler için ‘evli’, evli olmayanlar ve boşanmışlar için ‘bekâr’ kavramı kullanılmaktadır (Uludağ sözlük, 2005).

Benlik saygısı: Özsaygı olarak da değerdendirilen benlik saygısı kavramı, bireyin kendi benliğinden memnun olma durumudur ve benliğin duygusal yönünü oluşturmaktadır (Kulaksızozđlu, 2008).

Yaşam doyumu: Yaşam doyumu, bir bireyin kendi belirlediği kriterlere uygun bir biçimde tüm yaşamını olumlu değerdendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985).

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE / ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. MEDENİ DURUM

Medeni hal olarak da adlandırılan, bireyin “evli”, “bekâr” ya da “dul” olması durumudur. Yeni anayasaya göre “dul” kavramı yerine “bekâr” kavramı kullanılmaktadır (Uludağ sözlük ,2015)

Son yıllarda ülkemizde ve dünyada evlenme yaşı ilerlemiş, bekâr kadın nüfusunda artış olmuştur (Giray ve Kılıç, 2004).

Tablo 2-1: Medeni Durumun Yıllara Göre Nüfusa Oranı (%)

Gruplar	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hiç evlenmedi	27.62	27.55	27.44	27.41	27.38	27.4
Evli	64.34	64.2	64.13	64.02	63.92	63.76
Boşandı	2.69	2.86	3.01	3.14	3.26	3.39
Eşi öldü	5.35	5.39	5.42	5.43	5.44	5.44
Toplam	53.550.830	54.671.391	55.618.439	56.521.805	57.419.108	58.384.240

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre son altı yılın medeni durum istatistikleri incelendiğinde boşanma oranında yıllar içerisinde artış olduğu gözlenmektedir. 2009 yılında % 2.69 olan boşanma oranı, 2010’da % 2.86, 2011’de % 3.01, 2012’de % 3.14, 2013’de % 3.26, 2014’te %3.39’a yükselmiştir (TÜİK, 2014).

Türk dil kurumuna göre evlenmemiş kimseye “bekâr”, bekâr olma durumuna da “bekârlık” denmektedir (Büyük Türkçe Sözlük, 1932). Evli olduğu halde ailesinden ayrı yaşayan kimseler de bekâr olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2000) .

Araştırmalara göre hayatı boyunca hiç evlenmeyenlerin oranı son yıllarda artmıştır. Muhakkak evlenmeyi düşünenler ise evliliklerini genelde kırktan önce gerçekleştirmektedirler. Kadınların eğitim ve gelir düzeyi arttıkça evliliği tercih etmedikleri evlenmeyi tercih eden kadınların ise eğitim ve sosyoekonomik düzeyi

kendilerinden düşük olan erkeklerle evlenmedikleri görülmüştür. Erkeklerin ise çoğunlukla kendilerinden sosyoekonomik düzeyi daha düşük kadınlarla evlendikleri görülmüştür (Onur, 2011).

Schmidth'a (2013) göre bazı insanlar bekârlığı yaşam tarzlarına ve mizaçlarına uygun olduğu için tercih etmektedirler, bekârlık onların kişiliği ve manevi yaşamı ile uyumludur . Starr ve Carns, bekâr kadınların çoğunlukla iyi bir ev ve iyi bir iş gibi hedefleri olduğunu belirtmişlerdir (Onur, 2011) .

Özer, kadınların eğitim ve medeni durumlarının iş yaşamında yer almalarına olan etkisini incelediği çalışmasında; bekâr kadınların evli kadınlara göre iş hayatına katılmada daha yüksek bir oranı teşkil ettiğini gözlemlemiştir. Evli kadınlar, hem çocukların bakımı ve ev işleri ile ilgilenmeleri hem de evliliğin ekonomik güvenlik sağlaması nedeniyle, hiç evlenmemiş ve boşanmış kadınlara oranla iş yaşamında daha az yer almaktadırlar (Özer, 2014).

Bernard'ın çalışması bekâr kadınların evlilere göre ruh sağlığının daha iyi düzeyde olduğunu göstermektedir; otuz yaş üstü evli kadınlar bekârlara göre daha fazla psikolojik problemlere sahiptirler (Onur, 2011). Bir başka araştırmanın sonuçlarına göre; ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik düzeyleri medeni duruma göre karşılaştırıldığında, anlamlı düzeyde evlilerin tükenmişlik düzeyi bekârlardan yüksek çıkmıştır (Oğuzberk ve Aydın, 2008).

Başol ve Altay (2009) tarafından, eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelendiği çalışma sonucunda; bekâr öğretmenlerin kişisel başarı alt boyutu dışında, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında evli öğretmenlerden daha yüksek tükenmişlik düzeyi göstermekte oldukları gözlenmiştir. Aynı çalışmada okul yöneticileri örnekleminde medeni duruma göre tükenmişlik düzeyinde bir farklılık görülmemektedir.

Schmidth (2013), bekâr olmanın avantajlarından bahsetmiş; bekâr olmanın hayatta boş zaman oluşturmaya fırsat sağlayabileceğini, yalnız olmanın ve tek başına yaşamının manevi gelişimi arttırarak Tanrıya ulaşmanın yolu olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bekârlığı zaman ve kaynak kullanımını planlamak ve ruhsal disiplini

sağlamak için bir fırsat olarak açıklamıştır. Bekârların zaman ve öncelik ile ilgili belirgin bağlılıkları olmadığı için enerjilerini, topluma hizmet etmek amacıyla kullanabileceklerini belirtmiştir.

Mesleki başarılarını devam ettirmek adına bazı kadınların bekârlığı tercih ettikleri ve aile kurmaktan vazgeçtikleri belirtilmiştir, böylece rol çatışmaları en aza inmiştir. Diğer yandan kadınlar ilerleyen yaşlarda çocuk sahibi olmadıkları için pişmanlık duyabilmektedirler (Akyüz-Ünlü, 2014). Bekârlığı ve rahip olmayı tercih eden erkeklerin bir kısmının homoseksüel olduklarını gizlemek için bu yola başvurdukları belirtilmiştir. Böylece bekâr erkekler toplum tarafından kabul edilen saygın bir konuma sahip olabilir ve evlilik ile ilgili sorulara maruz kalmaktan kurtulabilirler. Rahiplik mesleği ile kendilerine emanet edilen bireyler üzerinde olgunlaşmamış ve kötü cinsel eğilimlerini güvenli bir rol ile tatmin etme yoluna gidebilirler (Schmidth, 2013) .

Bazıları için bekârlık yaşamın en yüksek konumudur. Tanrının daveti, hediye ve onur olarak algılanır. Rahiplerin bir kısmı bekârlığın tanrı ile ya da teslis inancı ile bir bağ oluşturduğuna inanırlar (Schmidth, 2013) .

Türk Dil Kurumu'na göre evlilik; ‘‘Kadın ve erkeğin sosyal ve hukuki açıdan, toplumun benimsediği kurallara uygun olarak karşılıklı yükümlülükler üstlenmek üzere hayatlarını birleştirmeleri, aile kurup bir arada yaşama durumları olarak tanımlanmaktadır’’(Türk Dil Kurumu, 2000) .

Evlilik karşı cinsten iki bireyin beraber yaşamak, hayatı paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve çocuk yetiştirmek amacıyla yapılan antlaşmadır (Özgüven, 2009) . Kadın ile erkeğin karı-koca rollerini kabullenerek, hayatlarını birlikte geçirmek ve neslini kanunların koruduğu bir kurum içerisinde, toplumda bir yere sahip çocuklar yetiştirmek üzere inşa edilen bağlantılar sistemidir (Arpacı, Tokyürek ve Şanlı, 2013).

Onur (2011) 'a göre evlilik, doğum, ölüm ve boşanma gibi bireyin kendi şahsi yaşamını anlatan olaylardandır. Evlilik sosyal ve hukuki yönleri bulunan bir

kurum olarak tanımlanmıştır; din ve gelenekler sosyal yönünü, medeni kanun hukuki yönünü düzenlemiştir (Çankırılı, 2013).

Tarhan (2015)'a göre insanların evlenmesi psikolojik ve fizyolojik bir ihtiyaçtır, bireyler tek başlarına mutlu olamazlar. Kessler'e göre evliliğin tarih boyunca çeşitli değişikliklere maruz kalarak devam etmesi bireylerin bağlanma ihtiyacından kaynaklanmaktadır (Kessler, 2014). Kadın ve erkeğin birbirine olan ihtiyacı aralarında çekim ve zorunluluk oluşturmaktadır. İnsanlar yıllar geçtikçe evliliğin gerekliliğini daha çok idrak ederler. Çünkü yalnızlık ilerleyen yaşlarda büyük bir zorluk olmaktadır (Tarhan, 2015) .

Onur'a göre evlilikler bir seçme süreci sonunda gerçekleşir, iki temel inanç vardır; benzerlik ilkesi ve bütünleme ilkesi. *Benzerlik ilkesine* göre benzerlerin birbiri üzerinde çekim gücü vardır. Sosyal sınıf, tahsil, dini inanç, milliyet ve kişilik özelliklerindeki ortak noktalara göre seçim yapılır. *Bütünlenme ilkesi* ise eşlerin kendine has özelliklerinin tamamlayıcısı ve değişik özelliklere sahip bireyleri eş olarak seçtikleri inancına dayanmaktadır. Hangi ilkenin daha çok uygulandığı bilinmemekle birlikte, benzerlik ilkesinin bilhassa evliliğin başlarında sosyalleşmeyi kolaylaştırdığı ve daha az fikir ayrılığı yaşandığı için daha geçerli olduğu söylenebilir (Onur, 2011) .

Tarhan, eğitim düzeyi ve kültürel özellikler gibi ortak değerler arttıkça anlaşmanın daha kolay olduğunu belirtir, evliliklerde kültürel farklılıkların önemine değinir. Farklı kültürlerden gelen bireylerin yaşanan olaylara farklı tepkiler vermesi, birinin üzüldüğüne diğersinin sevinmesine neden olabilmektedir. Farklı kültürlerden evlenen bireylerin esnek olmaları gerekmektedir. Evlenecek bireylerin bütün özelliklerinin uyması söz konusu değildir, evliliğin sağlıklı yürümesi için hayata aynı pencereden bakabilmek, kişiliklerin uyuşması ve değişime açık olmak önemsenmelidir. Tarhan, farklılıklara hoşgörü ile yaklaşan, iletişim becerilerine sahip bireylerin evliliklerinde yaşanan sorunlarla mücadele edebilmesinin mümkün olduğunu belirtir ve farklılıklar arttıkça esnekliğin de önem kazandığını ifade eder (Tarhan, 2015).

Russell'a göre evlilik kadın ve erkek arasında bir bağ olarak değerlendirildiğinde; kanuni bir yönü olması hasebiyle diğer cinsel birleşmelerden ayrılmaktadır. Bazı toplumlarda dini bir kuruluş olma özelliğine de sahiptir. Russell, evliliğin sadece insanlarda değil maymunlarda ve bazı hayvan türlerinde de olduğunu iddia eder. Hayvanların yavrusunu yetiştirmek için erkeğe ihtiyaç duyduğunu ve çiftlerin evli gibi davrandıklarını belirtir (Russell, 2014) .

Evliliğin işlevleri düşünüldüğünde farklı cinsiyetten iki bireyin sosyal, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının doyurulması amaçlanmaktadır. Biyolojik bir ihtiyaç olarak cinsel dürtünün doyurulması evliliğin amaçların birisidir. Eşlerin bu konuda karşılıklı uyum içerisinde olması ve ihtiyaçlarının karşılanması evliliğin temel koşuludur. Böylece eşler çocuk sahibi olmak ve kendi soylarını yetiştirmek gereksinimlerini de gerçekleştirmektedir (Özgüven, 2009). Russell (2014)'a göre evliliğin asıl amacı dünyadaki insan nüfusunu yenilemektir. Uygarlık geliştikçe insan nüfusu artmış , insan zekası öncelikle çoğalmayı amaç edinmiştir.

Eski çağlarda evlilik toplumun kültürünü gelecek kuşaklara aktarma amacı olarak görülmüş din ve diğer kurumlar tarafından, toplumun hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla yaptırımlar oluşturulmuş, bireysel mutluluk toplumsal beklentilerden sonra gelmiştir (Kessler, 2014) .

Evliliğin birçok sosyal işlevi vardır. Beraber yaşayan çiftler kendilerini güven içerisinde hisseder, bağlanma, korunma, ait olma ve toplumda statü sahibi olma ihtiyaçları karşılanır. Eşler birbirlerine destek olur, yaşam ihtiyaçlarını karşılar ve ortak yaşam amaçlarının olması yaşam enerjisini artırır (Özgüven, 2009) . Evlilik sayesinde insan ırkı korunur, ahlaki çöküntü yaşanmaz, eşler yardımlaşarak çocuklarını terbiye eder, toplum fertlerinin psikolojik ve biyolojik sağlığı korunur (Özvar, 1995) . Evlilik kurumunda eşlerin birbirlerinden destek alması evlilik uyumu ve evlilik doyumunda önemli bir faktördür. Eşlerin yaşamlarını beraber paylaşması, evlilik kurumunun iki kişinin beraberliği ile var olması, eşler arasındaki sosyal desteğe evlilik kalitesi açısından ayrı bir önem kazandırmaktadır (Çağ, 2011) .

Evlilikte eşlerin birbirini sevip beğenmesi, bireylerin temel psikolojik ihtiyacı olan beğenilme ve sevilme ihtiyacının evlilik kurumu ile karşılanmasını

sağlamaktadır. Eşlerin birbirlerini belli birtakım şartlara bağlı olmadan sevmesi, olumlu ve olumsuz hayat deneyimlerini paylaşabilmesi ile beraber olma duygusu yaşanmaktadır (Özgüven, 2009).

Üniversite personeli ile gerçekleştirilen bir çalışma sonucunda; evli bireylerin bekârlara göre daha fazla psikolojik dayanıklılığının oldukları gözlemlenmiş ve bu durum sosyal desteğe sahip olmak ile açıklanmıştır (Tümlü ve Receptoğlu, 2013) . Hemodiyaliz hastaları ile gerçekleştirilen bir çalışmada da evli bireylerin -anamlı olmasa da- benlik saygısı düzeylerinin bekârlara göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır (Mutlu ve Duyan, 2012) .

Çiftleşme ve çoğalma bütün canlılarda vardır, evliliğin ise toplumsal ve psikolojik yönü de mevcuttur. Evlilik bütün toplumlarda farklı şekillerde gerçekleşmekte, erkek ve kadın belli amaçlar ile bir araya gelerek evlenip tek bir amaç edinmektedir (Tarhan, 2015) .

Zohar (2007), en başarılı evliliklerin benzer ortamlardan gelen ve benzer kişiliklere sahip bireylerin arasında olduğunu, önceden başlamış ve devam eden bağlılığın etkilerini gösterdiğini ve benlikler arasında aynı tarih ve geleneği paylaşmaktan dolayı birbirinin içine geçme durumu olduğunu belirtir.

Farklı yaşam tarzlarına saygı gösteren, farklı bireylerin biraraya gelmesi ile gerçekleşen evliliklerde; ilk defa evlenen çiftler ile ikinci evliliğini yapan çiftler arasında evlilik doyumu olarak farklılık görülmemiştir. Farklılıklara saygı göstermenin evliliklerin kuvvetlenmesini sağladığı belirtilmiştir (Aktürk, 2006) .

İlk sosyalistler, aile ve evlilik kurumunun kadını köle durumuna düşürdüğünü ve sömürdüğünü belirtmişlerdir. Kadının toplumsal düzende erkek ile eşit olması ve çocuklar da kadını tutsak etmesin diye Rus Devrimi'nden kısa bir süre sonra 1827'de toplumsal bir deney başlatılmış, evlenme ve boşanma kolaylaştırılmış, çocuklar yetiştirme yurduna gönderilerek devletin sorumluluğuna bırakılmıştır. Bu deneyimin yanlılığı 1930 yılından sonra hissedilmesiyle kürtaj yasaklanmış, çocuklar ailelerine geri verilmiş ve boşanmalar zorlaştırılmıştır. Aileyi ortadan kaldırmak yerine kadın erkek eşitliğine verilen önem artmış ve aile yeni ideolojinin benimsendiği, toplumun

en küçük birimi, ülkenin belkemiği olarak nitelendirilmiştir (alıntılayan Yörükoğlu, 1992; Neill, 2002,).

Boşanma, Türk Dil Kurumu'na göre karı ve kocanın mahkeme kararı ile birbirlerinden ayrılmasıdır (Türk Dil Kurumu, 2000). Türk Medeni Kanununa göre boşanma her iki eş de sağ iken evlenmenin sonlanmasıdır. Boşanma hâkim kararı ile eşlerden en az birinin dava açması ile gerçekleşir, her iki eş de boşanma davası açma hakkı eşit olarak verilmiştir (Dural, Öğüz ve Gümüş, 2013).

Evlilik kurumunun ortaya çıkmasından bu yana boşanma da var olan bir olgudur. Hukuk açısından boşanma evlilik sözleşmesinin mahkeme kararı ile sona ermesidir (Gürsoy, 2002). Sanayi devriminden önce boşanma yasak olmasına rağmen kadın ve erkek kendi cinsleriyle ayrı hayatlarını yaşamış ve birbirlerinden beklentilerini düşük tutarak ailenin devamlılığını sağlamışlardır. Sanayi devrimi ile eşlerin aşırı beklentileri duygusal ve psikolojik kapasitelerini aşmış, toplumsal desteğin de kaybolması ile boşanmalar görülmeye başlanmıştır (Kessler, 2014).

Boşanma sanayileşme ile birlikte batı ülkelerinde giderek artmıştır. Fakat ülkemizde boşanma oranı batı ülkelerine göre oldukça düşüktür. Aile ilişkilerinde meydana gelen bozulmanın önüne geçmek amacıyla tercih edilen boşanmanın aile karı-koca ve çocuklar açısından etkileri ölümden daha şiddetlidir (Gürsoy, 2002) .

Boşanma dünyada en fazla Amerika Birleşik devletleri ve Rusya'da, ardından Baltık ülkelerinde, Letonya ve Litvanya'da görülmektedir, en az boşanma oranları ise Moğolistan ve Kolombiya'da yer almaktadır (Tarhan, 2015). Amerika'da 1995 yılında her on evlilikten biri, 1974'te her 2.3 evlilikten biri boşanma ile sonuçlanmış, Eurostat verilerine göre boşanma 1999'da binde 4.2 olarak saptanmıştır(Çelen, 2011). Boşanmaların en az olduğu 10 ülkeden biri de Türkiye'dir. Avrupa Birliği ülkelerinde binde 2.1 olan boşanma oranı 2007 yılında binde Türkiye'de 1.3 olarak bildirilmiştir. Fakat ülkemizin batı kesimlerinde ve dünyada boşanmalar günden güne artmaktadır (Tarhan, 2015; Çelen, 2011; Yörükoğlu, 1992).

Farklı şartlarda doğup büyüyen, farklı karakterlere, aile yapısına sahip bireylerin bir araya gelmesi ile oluşturulan ailede sürekli uyumlu olmalarını beklemek pek gerçekçi bir beklenti değildir. Yaşamın sorunlarının beraber çözüldüğü, birbirine destek ve dayanak olan çiftler bazen sorunun kaynağı da olabilmekte bu durumda eşler boşanma kararı alabilmektedirler (Arpacı ve diğ., 2013).

Çiftlerin beraberliklerinden ruhsal anlamda tatmin olmadıkları, istek ve ihtiyaçlarını karşılayamadıkları durumlarda ‘evlilik’ kurumuna son vermeleri ile boşanma gerçekleşir. Eşler resmi olarak evliliklerini bitirmeseler de duygusal anlamda paylaşımlarının bitmesi, aralarındaki uyum ve beraberliğin bozulması da boşanma olarak değerlendirilmektedir (İlgar, 2012). Boşanma anlık bir durumun aksine, bir süreç sonrası ortaya çıkan acı bir hakikat olarak nitelendirilmektedir (Tarhan, 2015).

Boşanmanın sebepleri, Medeni Kanuna göre boşanmanın özel sebepleri ve genel sebepleri olarak iki başlık altında maddeleştirilmiştir;

Boşanmanın özel sebepleri; zina, hayata kast, pek kötü muamele ya da onur kırıcı davranış, küçük düşürücü suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk, akıl hastalığı.

Boşanmanın genel sebepleri; evlilik birliğinin temelinden sarsılması, eşlerin boşanma hususunda anlaşmaları, ortak hayatın kurulamaması ya da fiili ayrılıktır (Dural ve diğ., 2013).

Kessler, evliliğin aynı bir ev gibi devamlı emek ve tamirat gerektirdiğini, uzun zaman sağlamlık güvencesine sahip olmadığını belirtir(Kessler, 2014). Onur’a göre toplumun bekârlara evlenme yönünde baskı yapması ve evliliğe uygun olmayan bireylerin toplum baskısı sebebiyle evlenmesi de boşanmalara sebep olmaktadır (Onur, 2011).

Demirhan’ a göre eşlerin boşanma kararı almasında, toplumsal, ruhsal ve maddi bir çok sebep vardır. Tek bir sebebe bağlamak zordur. Evlilik iki bireyin ortak bir yaşam kurup, biz olmasıdır. Fakat eşlerin kendilerini düşünerek hareket etmeleri

“biz” olmayı engellemekte, bu zorlu süreçte iletişim problemleri, çatışma ve anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. Yaşanan problemler sağlıklı bir şekilde çözülmez ise artan sebepler sonucu çiftler boşanma kararı alabilmektedir (Demirhan, 2013) .

Yörükoğlu'na göre, özgürlük arayışı, dini kurumların insan hayatındaki etkisinin azalması ile toplum boşanmalara daha hoşgörülü bakmaya başlamış ve boşanmalar arttırmıştır. Gebeliği önleyici yöntemlerin artması ile az çocuklu aileler çoğalmıştır. Genelde boşanmalar çocuk sayısının daha az olduğu ailelerde gerçekleşmektedir (Yörükoğlu, 1992) .

Kadın veya erkeğin gayri meşru ilişki yaşaması sonucunda boşanma kaçınılmaz olmaktadır. Gereksinimlerin tatmin edilememesi, tarafların gerçek dışı beklentilerin içine girmeleri gibi nedenlerle yaşanan aldatmalarda altadan birey sık sık yalan söyler ve karşı tarafın kandırıldığını fark etmesi ile yaşanmaya başlanan güvensizlik sonucu eşler yollarını ayırmakta; güvensizlik, ihanet ve sadakatsizlik sonucu kişi önündeki uzun hayat yolculuğunu eşiyile yaşayamayacağını hissetmesi, eşinden zarar göreceği inancı boşanmaya neden olabilmektedir (Tarhan, 2015).

Duvall'e göre boşanmalar daha çok; evliliğe hazırlanmamış, ailesinden kaçmak için evlenen, kendi ebeveynleri boşanmış, farklılıklara müsamaha göstermeyen, uyumsuz, çocuk sahibi olmayan ve hamile bayanlar arasından çıkmaktadır (Onur, 2011). Otuz yaş altı bireylerde boşanmanın daha fazla yaşandığı belirtilmiştir (Mehmet Yılmaz, 2011) .

Eş seçimine gereken özeni göstermeyip, çabuk karar verme, ortak noktalara dikkat etmeme, evliliğe yeterince hazırlanmama bilgi ve tecrübe eksikliği, farklı değer yargılarına sahip olma, farklı ortamlardan gelme, kadının iş hayatındaki yerinin ve kendine güveninin artması, toplumun boşanma olgusuna daha müsamahakar bakması, eşlerin cinsel ve ruhsal olarak tatmin olamaması, boşanmaların sebepleri içerisinde yer almaktadır (Arpacı ve diğ., 2013) .

Alkol kullanımı da boşanma nedenleri arasında yer almaktadır, sigaranın aksine alkol kullanan kişinin düşünce melekeleri zayıflaması ile yanlış ve olumsuz davranışlar sergilemesi evlilikleri yıpratmaktadır (Tarhan, 2015) .

Çakır 'a göre , evliliğin duygusal bağ ile oluşan yapısında, dış faktörlere bağlı olarak ortaya çıkan anlaşmazlıklar, kırılğanlıklar, bireylerin içtenlik ve iletişim ihtiyacının beklentinin altında kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca şehir yapısı bireyselliği ön plana çıkarmış, bireysel farklılıkların çatışması ile anlaşmazlıklar gündeme gelmiş ve boşanmalar artmıştır (Çakır, 2011).

Yaşanan ekonomik sorunların da boşanma sürecinde etkili olduğu belirtilmiştir (Beştepe, Erbek, Saatçioğlu, Özmen ve Eradamlar, 2010; Çakır, 2011). Yılmaz, araştırmasında özellikle bayanların (% 65.4) ekonomik sorunları boşanma nedeni olarak gösterdiğini, erkeklerde ise bu oranın oldukça düşük (% 34.6) olduğunu bulgulamıştır. Eğitim durumuna göre değerlendirildiğinde çoğunlukla ilköğretim ve lise mezunlarının ekonomik sıkıntıyı boşanma nedeni olarak gösterdikleri, yükseköğrenim gören bireylerde bu oranın oldukça düşük olduğu gözlenmiştir (Mehmet Yılmaz, 2011). Ekonomik konuların yanında zina, kötü alışkanlıklar ve şiddet kadınların boşanma nedenleri arasında yer almış, erkekler ise haneyi terk, fikir ayrılığı, akrabaların karışması ve diğer sebepleri boşanma gerekçesi olarak belirtmişlerdir (Aktaş, 2011) .

Boşanma hakkında gerçekleştirilen çalışmalar göstermiştir ki; iletişim problemi boşanmalarda önemli bir faktördür. Değer yargıları ve kültürel farklılıklar da iletişim sorunlarını arttırmakta, diğer yandan aile içi sorumluluklar, cinsel problemler, mizaç farklılıkları, maddi problemler, aldatma, zararlı alışkanlıklar ve kötü yaşam biçimi de boşanmaların artmasına neden olmaktadır (Demirhan, 2013 ; Akıcı, 2012).

Koller'e göre, boşanmanın en çok evliliğin ilk yıllarında gerçekleşmesi çiftlerin evlilik kurumundan gerçek dışı beklentileri olmasından kaynaklanmaktadır. Birdwhitsell, ilk zamanlarda boşanmanın , toplumun evliliği problemsiz, kusursuz ve mükemmel bir yapı olarak yansıttığından kaynaklandığını belirtir (Onur, 2011 ; S. Demircioğlu, 2000). Keskin, boşanmanın nedenleri ve sonuçları hakkındaki çalışmasının sonucunda; boşanmaların ilk 5 yıl da gerçekleştiğini tespit etmiş ve evliliğin bilincine varmayan bireylerin, evlilikten ne istediklerini de bilmediğini ve basit gerekçelerle aile kurumunu sonlandırabildiğini belirtmiştir (Keskin, 2007).

Geçmişte, bir imtihan olarak görülen ailevi sorunlara sabredilmiş, evlilikte yaşanan sorunların çözümü için çaba sarfedilmiştir, Allah'ın en sevmediği helal olan boşanma en son tercih edilmiştir. Günümüzde ise aile kurumunun önemi azalmış ve yaşanan en küçük problemlere bile katlanma azalmıştır. Toplumsal değerlerin bozulması ile boşanma normal karşılanmış ve boşanma sebepleri de artmıştır (Demirhan, 2013)

Boşanmış kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada % 54.7' sinin ortaokul veya lise mezunu olduğu %44'ünün çalışmadığı, eşlerinin ise % 50 yükseköğrenim mezunu olduğu görülmüştür (Abalı, 2006). Gaziantep ilinde yapılan bir araştırmada ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarının (% 84.8) büyük bir kısmında boşanma gözlenirken, üniversite ve yüksek lisans mezunlarında (% 15.2) boşanma oldukça azdır (Mehmet Yılmaz, 2011). Benzer bir araştırmaya göre, eğitim düzeyi düşüğe maddi konuları ve sorumsuzluğu boşanma nedeni olarak görme artmaktadır. Eğitim durumu yükseldikçe sorumluluk duygusunun arttığı ve daha yüksek ücretli işlerde çalışıldığı belirtilmiştir (Aktaş, 2011). Niğde ilinde gerçekleştirilen benzer bir araştırma boşanan çiftlerin genelde işsiz ve eğitimsiz bireyler olduğunu göstermiştir. Eğitimli ve bilinçli bireyler evliliğin başında ne için evlenmek istediklerini bilerek sağlıklı seçimler yapacağından evliliğin temellerinin sağlam atılacağı belirtilmiştir (Keskin, 2007).

Sucu (2007) boşanmış kadınların (% 82) büyük çoğunluğunun fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldıklarını belirtmiştir. Erkekler şiddet uygulamakta kadınlar ise sessiz kalmayı tercih etmektedirler. Şiddetin eğitim düzeyi ve meslek ile anlamlı bir bağlantısı olmadığı bulgulanmıştır. Abalı (2006) da araştırmasında boşanmış kadınların yarıdan fazlasının (% 56.7) fiziksel ve psikolojik şiddet gördüğünü ve şiddet ile eğitim düzeyi, maddi gelir ve yaş arasında anlamlı bir fark olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaş, eğitim durumu ve gelir düzeyi arttıkça şiddet davranışı azalmaktadır (Bacaksız, 2011). S.Demircioğlu (2000) çalışan boşanmış bayanlar üzerindeki çalışmasında boşanmış kadınların % 71.6 'sının fiziksel veya sözel şiddete, hakaret ve aşağılanmaya maruz kaldıklarını tespit etmiştir. Araştırma sonucuna göre her meslekte kadın şiddete maruz kalabilmekte fakat eğitim düzeyi düşük ve niteliksiz işlerde çalışan kadınlar şiddet davranışından daha fazla etkilenmektedirler.

Boşanma ilk etapta sadece karı koca ve çocukları etkilediği düşünülse de toplumun ahlaki yapısını ve değer yargılarını fazlasıyla etkilemektedir (Bacaksız, 2011).

Şimşek, boşanmanın hukuki sonuçlarını değerlendirdiği çalışmasında boşanmanın eşler ve çocuklar açısından sonuçlarını açıklamıştır; Boşanma kararında yer alsa da almasa da boşanmanın sonuçları eşleri ve çocukları etkilemektedir. Boşanmanın eşler ile ilgili *kişisel sonuçları*; evlilik birliğinin sona ermesi, tekrar evlenebilme hakkının ortaya çıkması, boşanan kadının tekrar evlenebilmesi için bekleme süresinin olması, eşlerini birbirlerinden talep hakları açısından zamanaşımının işlemeye başlaması ve eşlerin karşılıklı miras haklarını kaybetmesidir. Boşanmanın eşler açısından *mali sonuçları*; eşlerden birinin diğeri adına yaptığı vefata bağlı tasarrufların geçersiz duruma gelmesi, mal rejiminin tasfiyesi, maddi manevi tazminat ve yoksulluk nafakasıdır (Şimşek, 2012) .

Aile yapısının bozulması, parçalanması veya tamamen son bulmasına yol açan boşanmadan psikolojik olarak tüm aile bireyleri ve yakın çevre etkilenebilmektedir (Arpacı ve diğ., 2013). Eşlerde depresyon, içekapanıklık, vicdan azabı, öfke ve duygusal problemler görülebilmektedir (Keskin, 2007) .

Boşanmış bireylerin depresyon puanının yüksek olduğu ve büyük bir kısmının psikiyatrik yardım ve antidepresif tedaviye ihtiyaç duyduğu belirtilmektedir. Boşanmayı savaşa benzeten Tarhan , savaşta kazanan tarafın bile kayıpları olduğuna değinir. Boşanma sonrası vücudun savunma sisteminde meydana gelen çökme nedeniyle psikosomatik hastalıklara yakalanma ve kanser riskinin arttığını belirtir. Boşandıktan altı ay veya bir yıl sonra kanser vakalarında artışı olduğunu kaydeder (Tarhan, 2015) .

Hipertansiyon hastalarında yaşam kalitesi düzeylerinin ölçüldüğü bir çalışmada boşanmış ve dul bireylerin evli ve bekâr gruba göre en düşük puanı aldığı ve aradaki farkın anlamlı olduğu bulgulanmıştır (Göçgeldi ve diğ., 2008) .

Boşanma sonrası erkeklerin yarısı tek başına, kadınların yarısı da çocuklarıyla yaşamayı tercih ettikleri, gençlerin ailelerinin yanında yaşadıkları, orta yaşlıların ise yalnız yaşamayı tercih ettikleri görülmüştür. Evlenmenin aksine, toplumsal kurallarla statüsü belirlenmemiş boşanmanın, bireyin yaşamında kendi başına yeni sosyal

ilişkilerin oluşturulması gerekebilmektedir (Onur, 2011). Ailesinin yanında yaşamayı tercih eden kadınların, toplumun olumsuz tutumuna daha fazla maruz kaldıkları ve sosyal ilişkilerinin kısıtlandığı belirtilmiştir. Diğer yandan kadının yaşı ve eğitim seviyesi arttıkça ailesinden ayrı yaşamayı tercih etmekte ve sosyal ilişkilerinde pek bir değişiklik olmamaktadır (Sucu, 2007).

Kadınların boşanma kararını almasında ve boşanma sonrası yapılacakları planlamada eğitim durumu, yaş, evlilik süresi ve mesleği etkili olabilmektedir. Boşanma sonrası kadınlar; ekonomik problemler, çocukların sorumluluğu, toplumsal baskı, alışkanlıkların değişmesi ve tek başına kalmak gibi birçok sorunla mücadele etmekte ve boşanma öncesi çalışmayan bir kadın, boşanma sonrası çalışmak zorunda kalabilmektedir. Çocuk ve ev sorumluluklarının yanında işin sorumluluğunu da üstlenmesi zorlanmasına neden olmaktadır (Tarhan, 2005 ; Sucu, 2007).

Kadınlara hayatlarındaki krizlerin sorulduğu bilimsel çalışmalarda, boşanmayı ebeveyn ölümü ve kazalar gibi hayatın gidişatını altüst eden olaylar arasında gösterdikleri gözlenmiştir (Onur, 2011).

Karahan (2012) 504 boşanmış birey ile gerçekleştirdiği çalışmasında boşanmanın ardından hayata uyum ve bunu yordayan değişkenleri araştırmıştır. Araştırma sonucunda; yerleşik inançlar, sosyal faaliyetlere katılma, boşanma kararını doğru olarak değerlendirme, arkadaş desteği ve boşanmanın üzerinden geçen sürenin boşanma sonrası hayata uyum sağlamayı anlamlı düzeyde yordadığı gözlenmiştir.

Boşanmanın çocuklar açısından hukuki sonuçları; velayet, çocukla kişisel ilişki kurulması ve çocuğa iştirak (bakım) nafakası bağlanması olmak üzere üç ana başlık altında değerlendirilmektedir (Dural ve diğ., 2013).

Türk medeni hukukuna göre boşanma sonrası velayet hakkı hem anne de hem babada aynı anda olamaz. Hâkim velayet hakkını çocuğun yararını düşünerek karara bağlar. Velayetin verileceği tarafın maddi durumu ya da boşanmada kusurlu olması hakimin kararında etkili olmamakta, hâkim çocuğun kimin yanında daha iyi yetişeceğine kanaat getirirse velayet hakkını o tarafa vermektedir. Velayet hakkı kendisine verilmeyen tarafın çocuk ile kişisel ilişki kurma hakkı söz konusudur. Hâkim velayete ve kişisel ilişkilerin düzenlenmesine karar verirken, çocuk vesayet altında ise ebeveynlerin yanı sıra vasi ve vesayet makamının görüşünü alır. Fakat

bunlar hâkimin kararını bağlamaz. Çocuk ile kişisel ilişki kurmak sadece soybağından kaynaklanan bir hak olmayıp, psikolojik ana baba olma olgusuna dayanan bir hak, çocuğun yararı düşünülerek gerçekleştirilen bir uygulamadır. Kişisel ilişki kurma hakkı çocuğun huzurunu tehlikeye sokacak, çocuğun eğitimi ve gelişimini olumsuz yönde etkileyecek sebepler söz konusu olduğunda değiştirilebilir. Çocuğun bakım masraflarının belirlenmesinde velayetin verildiği tarafın maddi gücü ve çocuğun gereksinimleri dikkate alınır. Diğer taraf da maddi imkanlarına göre bu masraflara katılmakla sorumludur. Aslolan çocuğun bakımı velayet hakkının kime verildiğine bakılmaksızın anne ve babanın yükümlülüğündedir (Şimşek, 2012; Dural ve diğ., 2013).

Tarhan'a göre boşanmadan en fazla çocuklar etkilenmektedir. Bir çoğu boşanmanın kendisinden kaynaklandığını düşünüp vicdan azabı çeker. Boşanmanın yaşanmasından ziyade boşanma sürecinde yaşananlar, kızgınlık ve saldırganlık gibi davranışların yaşanması çocuğun sevilmediğini düşünmesine neden olabilmektedir. Anneler çocukların yaşadığı travmalardan en az onlar kadar etkilenirler (Tarhan, 2015).

Bir çok araştırma sonucuna göre boşanmış aile çocukları, boşanmamış aile çocuklarına göre daha fazla davranış problemi ve akademik sorunlar yaşamaktadırlar, ayrıca büyüdüklerinde kendi evlilik problemlerinde de boşanmayı tercih etme oranı ebeveynleri boşanmamış aileden gelen bireylere göre daha yüksektir (Öngider, 2013) .

Anne babası bir arada ve anne babası boşanma sürecinde olan çocukların aile algısı ve problemleri resimler ile incelenmeye çalışılmıştır. Çalışma neticesinde; anne babası birlikte olan çocuklar kendilerini en fazla mutlu eden ve üzen durumları okul ile alakalı olarak belirtmişler, anne babası boşanma sürecinde olan çocuklar ise kendilerini en fazla üzen ve en fazla mutlu eden durumları aile ile alakalı olarak belirtmişlerdir. Boşanma sürecindeki ebeveyne sahip çocukların baba ile daha az görüştüğü ve boşanma olayını keder ve ağlama ile karşıladıkları bulgulanmıştır (Sağlam, 2011).

Çivitçi, Çivitçi ve Fiyakalı, (2009) tarafından anne babası boşanmış ergenler ve anne babası boşanmamış ergenlerin, yalnızlık ve genel yaşam doyumlarının incelendiği çalışmada anne babası boşanmamış ergenlerin diğer gruba göre yalnızlığın yaşam doyumunu üzerindeki olumsuz etkisinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akyol (2013) aynı özelliklere sahip ergenler ile gerçekleştirdiği çalışmasının sonucunda şu bulgulara ulaşmıştır; boşanmış aileye sahip ergenlerin yaşam doyum düzeyleri ve sosyal destek düzeyleri boşanmamış aileye sahip ergenlere göre daha düşük, yalnızlık düzeyleri ise daha yüksektir.

Benzer bir araştırmada 9-13 yaş grubunda anne-babası boşanmış ve anne babası boşanmamış çocukların benlik saygısı ve kaygı düzeyleri karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre boşanmış aile çocukları ile anne babası boşanmamış aile çocukları arasında manidar bir fark gözlenmiş ve boşanmış aile çocuklarının kaygı düzeylerinin diğer gruba göre daha yüksek ve benlik saygılarının daha düşük olduğu gözlenmiştir (Serin ve Öztürk, 2007). Diğer yandan boşanmış ve boşanmamış ebeveyne sahip çocuklar ile gerçekleştirilen bir çalışmada boşanmış aile çocuklarının benlik saygısının diğer gruba göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır (Çelikoğlu, 1997).

Keskin (2007) çalışmasında boşanma sonucu çocukların; anne yada babayı seçmek zorunda kalmanın getirdiği psikolojik travma, madde bağımlılığı, suç işleme, akademik başarısızlık, terk edilmişlik duygusu, uyum ve davranış bozuklukları yaşamakta olduğunu belirtmiştir.

Boşanma sonrası yeniden evlenen bireylerin karşılıklı çocuk sahibi olmaları ve beraber ikamet etmelerinin evlilik doyumunu düşürdüğü ve aile bağlarının kuvvetlenmesini de zorlaştırdığı belirtilmiştir (Aktürk, 2006).

2.2. BENLİK ALGISI

Birey dünyaya geldiği andan itibaren sosyal yaşamın bir parçasıdır ve doğum ile birlikte bu yaşam alanında varlığını devam ettirme çabası içerisine girmektedir. Bundan dolayı sosyal bir varlık olan bireyin, var olduğu sosyal yapıda kendine dair bilgi sahibi olma isteği de temel ihtiyaçları kadar önemlidir. Bireyin çocukluk

döneminde başlayarak özellikle ergenlik döneminde zirveye ulaşan “Ben kimim?”, “Ne olmak istiyorum?”, “Nasıl davranmalıyım?”, “Hangi yaşama biçimi doğru?” gibi arayışları felsefe, sosyoloji, psikoloji ve davranış bilimi gibi birçok bilim dalının araştırma konusunu oluşturmuştur. Bireyin kendi için kendinin ne olduğuna dair sorduğu sorular özellikle psikolojide benlik olarak ifade edilen kavramdır (Sarıca, 2013; Kulaksızoğlu, 2008).

Gander ve Gardiner (2015), benlik kavramını bireyin sadece kendine özgü tutumlarından, duygularından, algılarından, değerlerinden ve davranışlarından ibaret kendine ilişkin görüşü olarak tanımlamaktadırlar. Benlik, bireyin kim olduğu konusundaki düşüncelerinin ve kendisi hakkındaki değerlendirmelerinin hepsidir. Benlik, bireyin kendine bakışından oluşmakta ve bireyin davranışını tespit eden değerlerin, ideallerin ve amaçların bir organizasyonu olarak da tanımlanmaktadır. Benlik, psikolojik bakımdan bireyin çevresini algılamasında, değerlendirmesinde, yapılandırmasında ve çevresine tepkide bulunmasında önemli bir dayanaktır (Kulaksızoğlu, 2008) .

Yavuzer’e göre benlik, bireyin kendisi ile ilgili duygu ve düşünceleri, kendini algılama şeklidir (Haluk Yavuzer, 2012b) . Kendini değerlendirme biçimi, kişiliğin öznel yanısıdır. Benlik kavramını anlamak için kişinin kendisine ben neyim? amaç ve hedefim nedir, ne yapabilirim, doğru ve yanlış nedir, değer yargılarım nelerdir ? başkalarına iyilik mi yapmalıyım yoksa kendimi mi düşünmeliyim gibi sorular sorması ve sorulara verdiği samimiyetle duygularının etkisinde kalmadan yanıtlaması gerekir. İnsan benliğinin gelişmesi bilerek veya bilmeyerek bu sorulara verilen cevaplarla gerçekleşebilmektedir. İnsanın hayatı bu sorulara cevap aramakla geçer. İnsanın psikolojik dengesi için benlik tasarımı ile gerçekte var olan benliği arasında bir denge olmalıdır (Güney, 2012) .

İnsanlar doğumdan itibaren kendileri hakkında benlik kavramı geliştirmeye başlar ve bu durum hayat boyu sürer. Çeşitli etkinlikler ve roller içinde kendini keşf eder. Yaptıklarına diğer insanların tepkilerini değerlendirir ve kendisi hakkında algısı oluşmaya başlar (Yeşilyaprak, 2002) .

Çocuk 3 yaşından itibaren kendisinden bağımsız bir dünyanın varlığını ve bu dünya içindeki kendi varlığını kabul eder ve bağımsız bir benlik kavramı geliştirmeye başlar (Haluk Yavuzer, 2012a). Mead'e göre benlik, sosyalleşme sürecinde oluşur. Çocuk dili öğrendikçe sözcüklerin ve davranışların anlamını, hisleri öğrenir. Dil benliğin gelişmesinde ana etkidir (Onur, 2011) .

Benlik kavramı bireyin dış görünüşü, becerileri ve rolleri ile yakından ilişkilidir ve genç yetişkinlik esnasında kişilikte hem devamlılık hem de değişim söz konusudur (Onur, 2011). Benlik kavramı, bireyin aynı olay ve durumlarda sergilediği kendine has bir takım davranışlarının kendine has sistemleşmesi olarak nitelendirilebilir, oluşan küçük ‘ben’ ler ile sistemleşen ‘benlik sistemi’ni ya da ‘benlik kavramı’ni yaratır ve bunlara bağlı olarak da gelişen duygu, düşünce ve davranış sistemine kişilik denir (Tan, 1995) . Psikologlar benlik ile kişiliğin farklı şeyler olduğunu söyler. Kişilik değişik durumlara önceden tahmin edilebilir tepkiler vermemizi sağlayan içimize ait bir yapıdır, benlik ise kişiliğin merkezinde bulunur (Onur, 2011) .

Toçoğlu (2007) gerçekçi benlik algısına sahip bireylerin yeni durumlara kolaylıkla uyum sağladığını, yeni duruma uygun benlik algısı sistemleri geliştirdiğini; gerçekçi olmayan benlik algısına sahip bireylerin ise kimliklerinin değişmesine aşırı tepki gösterip, saldırgan davranış sergilediğini belirtir.

Olumlu benlik algısı özgüven olarak da değerlendirilebilmekte, bireyin kendisi ile barışık olması, kendini olduğu gibi kabul etmesi olarak tanımlanmaktadır (Tarhan, 2005).

Cüceloğlu (1990) olumlu bir benlik algısı gelişimi için, koşulsuz sevgi ile büyümenin önemine değinir. Birey ne yaparsa yapsın sevgi ve saygıya layık olduğunu bilmelidir.Yapılan davranışlar olumsuz da olsa kişiye insan olarak değerli olduğunu hissettirmek önemlidir. Davranış cezalandırılır fakat kişi sevmeye ve saygı gösterilmeye devam edilmelidir. Ailelerin sağlıklı bir benlik gelişimi için çocuklarına yaptıkları davranışın kötü olduğunu ve hataların ötesinde değerli bir varlık olduklarını hissettirmeleri gerekmektedir (Cüceloğlu, 1990).

Benlik algısının evlilik doyumu üzerinde de etkisi olduğu belirtilmiştir; ayrıca evli bireylerin kendilerine ve eşlerine yönelik algılamaları, ihtiyaç ve beklenti değerlendirilmesi, bireyin kendi özelliklerinin yanısıra eşinin özelliklerine duyduğu saygı evliliğin kalitesi üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır (Metehan Çelik, 2006). Daniluk (1999) evli bireylerin, eşlerinin özelliklerini onaylamalarının ilişkide tatmini arttıracığına dikkat çekmiş ve araştırmasında benlik saygısı yüksek evli kadınların meslek hayatı, aile içi işlerde ve cinsel yaşamlarında başarılı olduklarını belirtmiştir (alıntılayan Metehan Çelik, 2006).

Bayat, benlik algısını gerçekçi değerlendirmenin önemine değinir, Bayat'a göre sağlıklı bir benlik algısına sahip olmayan bireyler yaşamlarının kendileri dışındaki güçlerin elinde olduğunu düşünür ve başarısızlığın sorumlusu olarak bu güçleri gösterirler, böyle bireyler için yaşamlarında karşılaştıkları olumsuzlukları değiştirmeye yönelik davranışlarda bulunmaları çok güçtür. Olumsuzlukların hep başkalarından kaynaklandığını ve her yaptıkları işte başarısız olacakları kanaatine sahip olmak, bireyin kendisini olduğundan farklı değerlendirmesine neden olacal ve hayatındaki problemlerde payını görmesini engelleyecektir. Bu ihtimal davranışlarına hakim olmakta ve çaba harcamaktan kaçınılmaktadırlar. Diğer yandan gerçekçi benlik algısına sahip bireyler hayatlarının kendi ellerinde olduğuna inanarak, başarının kendi davranışlarından kaynaklandığını düşünür ve başarı için çaba harcamaktadırlar. Sonuçta başarısız bile olsalar çalışmalarını devam ettirmekte, ellerinden geleni yapmaktadırlar (Bayat, 2003) .

Olumsuz benlik algısı bireyin kendisini gerçek değerinin altında görmesi, kendisini değersiz bulması olarak tanımlanmaktadır (Tarhan, 2014) .

Zohar, insanların büyük kısmının mantıklı düşünceye sahip olursa da birçok bireyin bedeni ile ruhunu ayrı olarak algıladığını belirtir:” Kendimizi bir bedene sahip ya da onun içinde bir benlik olarak deneyleriz. Kendimizi çok özel, derinden bir yerde, elle tutulamayan, dış dünyayı gözetleyen ve bedenin sınırları içindeki kapasite ve özgürlüğümüzden memnun bir şey olarak hissederiz” (Zohar, 2007, s. 102).

2.2.1. BENLİK ALGISİNİN GELİŞİMİ VE ÇEVRE

Bebek doğduğunda kendisi ile çevresi arasında ayırım yapamaz, ihtiyaçlarını gidermeye yönelik yaşantıları ve dürtüleri ile bunların giderilmesine yönelik yaşam deneyimleri sonucu; kendi bedeninden ve dış dünyadan gelen uyaranlar arasındaki farkı anlamaya başlar, ben ve ben olmayan ayırımı oluşur. Bu ayrışma neticesinde birey önce kendi bedeni, benliğini ve sınırlarını dış dünyadan ayırmaya başlar. Bedenin kendisine ait olduğunu fark etmesi ve adını öğrenmesi ile ‘nesne ben’ dış çevreden ayrılır ve birey varlığını benimser. Birey davranışlarını anlamaya başlaması ve dil gelişimi ile kendisi hakkındaki algıları gelişir ve ‘özne ben’ oluşmaya başlar. Çevresinde bireylerin kendisi ile etkileşimi sonucu kendisi hakkında fikir ve görüşleri oluşmaya başlar. Bunlar dış görünüşü ve cinsiyeti gibi nesnel benlik parçaları olabildiği gibi, ; iyi kötü güzel çirkin gibi öznel değerleri de içerebilmektedir (Kılıçcı, 2006) .

Geçtan (2014) ‘a göre, çocuk bir ve üç yaşları arasında ilk bağımsızlık girişimlerini dener, bedensel olarak yeterli olduğunu fark ettikçe yeni denemelerde bulunur. Bunları denerken bir taraftan da annesinin nerede olduğunu kontrol eder, özerk olma denemeleri çeşitli nedenlerle engellenmelerle karşılaşır. Bazen çocuğun güvenliği adına, bazen de anne-babanın kişilik özelliği nedeniyle yapılan engellemeler çocuğun seçimlerinin ve özerklik girişimlerinin engellenmesi sonucu yetişkin hayatta hala kendi seçimlerini gerçekleştiremeyen, sağlıklı kararlar alamayan verdiği kararın arkasında duramayan bireylerin yetişmesine neden olur ve bu yetiştirilme tarzı kuşaktan kuşağa da aktarılabilmektedir.

Benliğin gelişimi, çocukluktan itibaren yaşam deneyimlerimiz ve diğer insanlarla etkileşim sonucu inşa edilir. İnsan beyni yaşantılardan öyküler oluşturarak benliği biçimlendirir, yaşanan olaylar ve çevre ile etkileşim sonucu birey kendisi ile ilgili bir fikir edinmeye başlar, çevresindeki kişilerin tutum ve davranışlarının benlik gelişiminde büyük rolü vardır ayrıca kalıtsal faktörler de etkilidir (Hood, 2014 ; Güney, 2012).

Güney (2012) de çevrenin değerlendirmesinin benlik gelişimindeki önemine değinir. Çevremizdeki insanların ayna rolü oynadığını ve tepkilerimizi diğer

insanların davranışlarına göre ayarladığımızı savunur ve bu süreçte en büyük payın aileye ait olduğunu belirtir.

Ebeveynlerin soğuk ya da gereğinden fazla koruyucu davranışları bireyin benlik yapısının gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Benliğin yetersiz gelişimi, günlük yaşamı sürdürebilmek için lazım olan becerilerin gelişimini engellemekte ve yaygın anksiyete bozukluğuna yol açmaktadır. Hayatın problemleri ile başa çıkabilmek için yeterli becerileri geliştirmemiş bir insan yetişkin hayatın sorumluluğunu üstlenmede yetersiz kalmakta, kendisini güvensiz hissetmesi ile varolan anksiyetesi artmaktadır (Geçtan, 2013).

Eisenberg ve Delaney (1998), benlik gelişiminin insan psikoloji üzerindeki önemine değinir ; duyguları kontrol edebilme, özsaygıyı artırma, kararlar alabilme ve davranışlarda etkin olabilmeyi danışma sürecinin amaçları içerisinde belirtir.

Kımtır (2012) 'e göre benliğin gelişimi bir defa da gerçekleşmez, ergenlikte ve ilk yetişkinlikte oldukça önemli olmakla beraber, dinamik bir yapıya sahiptir ve yaşam boyu gelişimini sürdürür.

Benlik kavramının gelişimi ergenlik döneminde daha soyut ve karmaşık hale gelmektedir. Dışarıdan gelen tepkiler benlik gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Dış çevrenin gence onay veren yaklaşımları veya eleştirel yaklaşımları gencin kendi benliğini değerlendirmesinde büyük öneme sahiptir. Eğer benlik gelişimi olumlu davranışlarla pekiştirilir ise çeşitli parçalar birbiriyle uyum içinde, bütün özellikleri bünyesinde barındıran bir benlik kavramı oluşur. Hakaret ve kötü muameleye maruz kalan genç, ebeveynlerinin haklı olduğunu ve kendisinin değersiz olduğunu düşünmeye başlar. Yeterince sevilmediğini düşünen genç aileden uzaklaşma ve intihar girişimlerinde bulunabilir. Benlik saygısı düşen gençlerde iştahsızlık, sinirlilik ve uykusuzluk ortaya çıkabilir. Ortaya çıkan benlik kavramını bağımlılık yapan maddeler ya da terapi ile değiştirme denenebilir (Kımtır, 2012 ; Gander ve Gardiner, 2015).

Bireyin benlik yapısının oluşmasında kendisine yakın hissettiği bireyler ile yaptığı mukayesenin de önemi kaydedilmiştir. Kendini değerlendirme sonucu kişi

hayat gayesini belirleyebilir ve gerekirse değişiklikler yapabilir (Güney, 2012). Kız ergenler üzerinde yapılan bir araştırmada beden imajı arttıkça benlik saygısının da arttığı gözlenmiştir (Oktan ve Şahin, 2010) .

Ergenler üzerinde gerçekleştirilen bir araştırma sonucunda geçmişte fiziksel, duygusal ve cinsel istismara maruz kalan ergenlerin benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyinin maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde düşük olduğu gözlenmiştir (Korkut, 2012) .

Benlik kavramında kararlılık döneminde uzmanlaşma ve mesleğin gelişmesi gerçekleşmektedir. Benlik ve kişilik kavramı yönünden gelişimin son evresi olan yetişkinlik evresi, çalışma çağının son dönemi olan sürdürme dönemine denk gelmektedir. Bu dönemde, içedönüklüğün başlaması ile duygular da daralma görülebilmekte, kurallar ve prensipler katılaşması gözlenmektedir (Başaran, 1991) .

2.2.2. BENLİK SAYGISI

Benlik saygısı, kişinin gerçekte olduğu ile olmak istediği arasındaki duruma ilişkin duyguları, kendi değeri hakkındaki düşüncesi ve algıladığı benlik kavramından hoşnut olmasıdır (Haluk Yavuzer, 2012 b) .

Son yıllarda yapılan araştırmalarda benlik saygısının akıl ve beden sağlığının gelişiminde ve korunmasında temel etken olduğu, okul başarısında ve fiziksel sağlıkta da önemli bir rol oynadığı kabul edilmektedir (Plummer, 2011) .

Birey önemsemediği kişiler tarafından kabul edildiğini ve kendisine değer verildiğini hissederse, kendisine yönelik saygısı kabulü artar ve kendisi dışındaki varlıkları da kabul eder ve onlara saygı duyar (Ülgen, 1997) . Çalışan gençler üzerinde yapılan bir araştırmada aile içinde alınan kararlarda fikirlerinin alınmasının gençlerin benlik saygısını arttırdığı gözlenmiştir (Razı, Kuzu, Yıldız, Ocakçı ve Arifoğlu, 2009).

Bireyin bir gerçek egosu bir de olmasını arzu ettiği egosu bulunur. Bu ikisini bilen ve bunları birbirinden ayırabilen kişinin benlik saygısı var diyebiliriz. Fakat bazı insanlar arzu ettikleri egoyu gerçekte var olan egoları zannederler. Kendilerini

olduklarından farklı algılar ve yansıtmaya çalışır. Diğer yandan kendini olduğundan daha düşük ve değersiz algılayanlar da vardır. Her iki durumda da kendini olduğu gibi kabul etmeme söz konusudur. Bireyin olumlu ve olumsuz özelliklerinin farkında olması ve kendine güvenmesi benlik saygısının var olduğu anlamına gelir (Tarhan, 2012) .

Kımtır'e göre benlik saygısı yüksek olan bireyler kendilerini oldukları gibi algılar ve kabul ederler. Kendi fikir ve düşüncelerine güvenirler. Sosyal ortamlarda dikkat çekerler, serbest ve huzurludurlar. Hata yapmaktan korkmazlar, risk alırlar. Akademik alanda başarılıdırlar, başarısızlık durumunda yılgınlığa düşmezler. Depresyon, anksiyete vb. psikolojik problemler bu tür bireylerde oldukça az görülür (Kımtır, 2012) . Benlik saygısı yüksek olan bireyler problemden kaçınma davranışı yerine sorunu çözmeye yönelik davranışlarda bulunmakta, kaçınma davranışı olan madde kullanımının benlik saygısı arttıkça azaldığı ve sorunu çözmeye yönelik gerekirse dışarıdan yardım istedikleri belirtilmiştir (Ruhi Yiğit, 2012).

Hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada düzenli spor yapan bireylerin sağlıklarını iyi algıladıkları ve benlik saygısı puanlarının arttığı, spor yapmayanların ise sağlıklarını olumsuz algıladıkları bulgulanmıştır (Karadağ, Güner, Çuhadar ve Uçan, 2008) .

Eğitim seviyesi arttıkça benlik saygısının arttığı belirtilmiştir (Mutlu ve Duyan, 2012). Eğitim seviyesi arttıkça gelecek güvencesi ve iş bulma umudu artmakta , kendilerinin daha olumlu algılayan bireylerin benlik saygısı da artmaktadır. Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında özellikle üniversite mezunu bayanların lise mezunu bayanlara göre benlik saygısının yüksek olduğu belirtilmiştir (Çetinkaya, 2004) .

Özkan (1994) 'ın benlik saygısını etkileyen etmenleri üniversite öğrencilerinde denediği çalışmasında anne ve babanın eğitim seviyesinin çocukların benlik saygısı üzerinde olumlu etkisi olduğunu bulgulanmıştır. Araştırma neticesinde; anne ve babanın eğitim seviyesi ve ailenin gelir düzeyinin yükselmesi, annenin meslek sahibi olması ve ailenin çocuklara ilgisinin, çocuklar da benlik saygısı puanının arttığı bulgulanmıştır. Devlet okulu ve özel lisede okuyan öğrencilerin

benlik saygıları karşılaştırıldığında, ergenlerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile benlik saygısı arasında bir bağlantı olmadığı bulgulanmıştır (Balat ve Akman, 2004) .

Ergenlerin benlik saygıları ve yaşam doyumlarını incelediği çalışmada tek çocuk olan ergenlerin benlik saygısı düzeylerinin, kardeşi olanlara göre daha yüksek olduğunu bulgulanmış; kardeş sayısı arttıkça ailenin çocukları ile ilgilenme düzeyinin azaldığı ve çocuğun kendini olumlu kabulünün bu durumdan etkilendiği belirtilmiştir (Hatice Yiğit, 2010). Kardeş sayısı azaldıkça ebeveynlerin çocukları ile daha nitelikli zaman geçirebildiği, çocukların isteklerini daha rahat dile getirebildiği ve bu durumun benlik saygısını arttırdığı bildirilmiştir (Karadağ ve diğ., 2008). Annenin eğitim seviyesi arttıkça çocukların benlik saygısının arttığı gözlenmiş, eğitim seviyesi arttıkça annenin çocuğu ile sağlıklı iletişim kurması, koşulsuz sevgi göstermesi, gelişim döneminin özelliklerini bilerek uygun davranış sergilemesi ile çocuğun benlik saygısının artabileceği belirtilmiştir (Hatice Yiğit, 2010). Ayrıca ebeveynlerin hayatta olması da benlik saygısı anlamlı bir şekilde arttırdığı belirtilmiştir (Karadağ ve diğ., 2008).

Yetişkinlerin dindarlığı ile benlik saygısının ölçüldüğü bir çalışmada dindar bireylerin benlik saygısı puanının yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Taklidi dindarlık ile benlik saygısı saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış, Gösterişçi/Aldatıcı dindarlık ile benlik saygısı arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Tahkiki (ilmi) dindarlık ile benlik saygısı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur (İlhan Topuz, 2013).

Kınter (2012)' e göre benlik saygısı düşük olan bireyler kendilerini gerçekçi olarak değerlendiremez ve kabul edemezler. Sosyal ortamlarda kaygılı ve pasif, eleştirilere karşı aşırı kırılgan ve mutsuz bir görünüm sergilerler. Yaptıkları işte sebat edemez ve risklerden kaçarlar. Kendi yetenek ve bilgilerine güvenmediklerinden başarıya ulaşma konusunda girişimde bulunamazlar. Kendilerini sevmezler ve diğer insanların da sevmediğini düşünürler. Çoğunlukla kaygı ve depresyon belirtileri gösterirler, bedensel rahatsızlıklardan şikayet ederler.

Ergenlerin yalnızlık düzeyleri üzerine yapılan bir araştırmada benlik saygısı ve öfke kontrolü arttıkça yalnızlık düzeyinin azaldığı gözlenmiştir. Benlik saygısı

yüksek olan bireylerin kendilerini olumlu algılamaları sonucu sosyal ilişkilere açık olacağı ve yalnızlık çekmeyeceği, diğer yandan kendilerine güveni olmayan, kendisini olumsuz algılayan ergenlerin yalnızlık çekebileceği belirtilmiştir (Koçak, 2008) .

Düşük benlik saygısına sahip bireyler bu durumu sadece rahatsız edici bir hissiyat olarak yaşamayıp zamanla değişik psikopatolojik durumları yaşayabilmektedirler. Benlik saygısı ile depresyon arasındaki bağlantı, yapılan araştırmalar sonucu ortaya konulmuştur (Kımtır, 2012) . Erikson'a göre kendi benliğine yabancı, ne yapmak nasıl bir hayata sahip olmak istediklerini bilemeyen insanların sayısı artmıştır. Psikolojik olgunluğa ulaşmış benliğini eksiksiz olarak algılayan birey ise hayat arkadaşını ve geçimini sağlama yöntemini seçme gibi önemli kararlar dışında hayattan ne istediğini bilir ve yeteneklerini nasıl kullanacağına karar verebilir (Geçtan, 2013)

Gökmen (2009) şiddete maruz kalan kadınlar ile gerçekleştirdiği çalışmasında, şiddete uğrayan kadınların benlik saygısında düşme olduğunu ve kendisine yöneltilen aşağılama ve hakaretleri zamanla kabullendiğini belirtmiştir.

2.3. YAŞAM DOYUMU

Bireyin yaşam kalitesiyle ilgili olan yaşam doyumu kavramı genel olarak bireyin kendi yaşamından duyduğu memnuniyeti ifade etmektedir (Gürel ve Gürel, 2015) .

Ekonomik olarak kendini iyi düzeyde algılama arttıkça yaşam doyumunun da arttığı belirtilmiştir (Yavuz, 2006 ; Kabasakal ve Baş, 2013; Bedir, 2014; İnci, 2014; Yılmaz ve Altınok, 2009; Özgür, Gümüş ve Durdu, 2010). Ekonomik imkanları üst düzeyde olan velilerin büyük bir kısmı yüksek eğitim almış, meslek sahibi, az sayıda çocuğu olan; çocuk yetiştirme, olumlu ebeveyn tutumları konusunda da bilinçli bireyler olmaktadır. Böyle ailelerde çocuklar daha fazla ekonomik destek ve sevgi ile yetiştirilmekte, çocuğun oyun ve aktivite ihtiyacına uygun planlamaların yapılması çocukların ruh sağlığına katkı sağlayabilmektedir (Yıldız ve Duy, 2015).

Kardeş sayısının artması da ailenin imkanlarını kısıtlaması hasebiyle yaşam doyumunu düşüren bir etken olabilmektedir (Gülcan, 2014) .

Bireyin eğitim düzeyi arttıkça hayata daha geniş bir çerçeveden bakabilmekte, edinmiş olduğu mesleğin sağladığı iş koşulları yaşamdan zevk alınabilir düzeyde olmakta, bu da yaşam doyumunu arttırabilmektedir (Çetinkaya, 2004 ; Bedir, 2014). Turgut (2010) hemşireler ile gerçekleştirdiği çalışmasında, eğitim düzeyi yükseldikçe yaşam doyumunun arttığını belirtmiştir. Araştırma sonucunda; yüksek lisans mezunu hemşirelerin yaşam doyum düzeyinin, diğer gruplardan anlamlı olmasa da daha yüksek olduğu gözlenmiştir.

Yavuz (2006) rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özelliklerinin karşılaştırıldığı çalışmasında şu bulgulara ulaşmıştır; yaşam doyumunu en fazla yordayan değişken empatik eğilimdir, yaşam doyumunu ile psikiyatrik belirtiler arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki, benlik saygısı ile yaşam doyumunu arasında orta düzeyde olumlu bir ilişki mevcuttur.

Kadınların yaşam doyumunun erkeklere göre daha yüksek olduğunu belirten araştırmaların (Yavuz, 2006 ; Gülcan, 2014; Uz-Baş, 2011; Ünal, Karlıdağ ve Yoloğlu, 2001) yanısıra yaşam doyumunu düzeyinin cinsiyete göre farklılaşmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Kabasakal ve Baş, 2013, İnci, 2014; Kıvılcım, 2014; Sarıdemir, 2015) .

Migren hastalarında yaşam doyumunu konusunda gerçekleştirilen çalışmada, iyimserliğin ve kendini açmanın yaşam doyumunu anlamlı düzeyde yordadığı(Bedir, 2014); iyimserlik, mutluluk ve kendini açma arttıkça yaşam doyumunun da arttığı bulgulanmıştır (Bedir, 2014; Gülcan, 2014).

Yaşam doyumunu yüksek olan bireylerin sosyal destek algısına sahip bireyler olduğu (Topkaya ve Kavas, 2015), yaşam doyumunu düşük olan bireylerin sosyal ortamlardan uzak, sosyal destekten mahrum, genelde duygusal açıdan yalnız kaldıkları ve kendilerini gizledikleri belirtilmiştir (Eyüp Çelik, 2015). Yaşam doyumunu arttıkça yalnızlık düzeyinin azaldığı, aralarında ters yönlü ilişki olduğu

belirtmiştir (Yılmaz ve Altınok, 2009). Diğer yandan kendini açmanın yaşam doyumunu üzerinde olumlu etkisi olduğu bildirilmiştir (Bedir, 2014) . Bireylerin problem çözme yeteneğine sahip olduğunu düşünmesi ve problem çözebildiğini görmesinin yaşam doyumunu arttırdığı söylenebilir (Kabasakal ve Baş, 2013) .

Araştırmalara göre yaşamdan alınan doyum elli yaşından sonra artmaktadır, yaşamından en az doyum alan bireyler genç yetişkinler olarak görülmektedir. Doyumun yaş ile beraber artması; orta yaşlarda benliğin denetiminin artması ve sorunlar ile başa çıkmada doğru yöntemlerin uygulanabilmesi ile açıklanabilir (Onur, 2011). Genç yetişkinlerde ise yaş arttıkça yaşam doyumunun azaldığı, istek ve beklentilerin azaldığı belirtilmiştir (Gülcan, 2014). Benzer bir çalışmada yaşam doyumunu ve yaş grupları arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir (Kıvılcım, 2014).

Kendi istek ve yeteneklerine göre, zorunluluk olmaksızın istediği bölümde okuyan üniversite öğrencilerinin eğitim doyumunun, yaşam doyumunun ve öznel iyi oluşun arttığı, ekonomik olarak kendisini iyi düzeyde gören öğrencilerin, ruh sağlığını da iyi algıladığı, iş beklentilerinin ve yaşam doyumlarının arttığı tespit edilmiştir (Gündoğar, Gül, Uskun ve Demirci, 2007; Tuzgöl-Dost, 2005) . Kişilik yapısı ve yeteneklerine uygun olmayan meslekleri tercih eden bireylerin meslek doyumunun ve yaşam doyumunun azaldığı, meslek başarısının düştüğü belirtilmiştir (Yavuz, 2006). Okunmakta olunan bölümden duyulan memnuniyet ve başarı ihtiyacının, yaşam doyumunu düzeyleri ile örtüştüğü görülmüştür (Kabasakal ve Baş, 2013; İnci,2014; Asım Çivitçi , 2012).

2.3.1. EVLİLİK HAYATINDA YAŞAM DOYUMU

Çetinkaya, evli bireylerin yaşam doyumunun bekârlara göre daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Evli bireylerin düzenli bir yaşamı ve istikrarlı bir cinsel hayatının olması, hayatın sorumluluklarını beraber paylaşarak doyasıya bir ilişki yaşa, evlilik yaşamı ile bireyler birbirlerini tamamlayabilmektedir (Çetinkaya, 2004). Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bir çalışmada bekârların yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu bulgulanmıştır. Üniversitede, eğitimini tamamlamadan evlilik sorumluluğunu almanın genç yetişkinlere ağır geleceği ve yaşamdan aldığı doyumunu azaltabileceği belirtilmiştir (Gülcan, 2014) .

Her yaş grubundan evli ve evli olmayan bireyler karşılaştırıldığında evli bireylerin doyum ve mutluluk düzeyi daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Evlilikte de mutluluk sabit olmamakta, eşler en çok çocuklar doğmadan önce evliliğin ilk yıllarında evliliklerinden doyum alırken, çocukları yetiştirirken evlilik doyum düşmektedir, evlilik doyum 45-50 yaşlarından sonra arkadaşlara verilen önem ile birlikte artmakta ve maddiyata verilen önem düşmektedir (Onur, 2011).

Evli bireylerde algılanan eş desteği ve evlilik doyumunun ölçüldüğü araştırmanın sonuçları göstermiştir ki eş desteği arttıkça evlilikten alınan doyum da artmaktadır. Cinsiyet açısından karşılaştırıldığında erkekler kadınlara göre evliliklerinden daha fazla doyum almaktadırlar. Cinsel yaşamdan memnuniyet düzeyi arttıkça evlilikten alınan doyum da artmaktadır. Eşlerin sağlıklı cinsel yaşamlarının ve cinsel ilişkilerinin olmasının evlilikte mutluluğu ve evlilik doyumunu etkilediği belirtilmiştir. Aynı çalışmada; dindarlık düzeyi arttıkça evlilik doyumunun arttığı, dinin bir gereği olan aile hayatının korunması, eşe saygı, gayri meşru ilişkilerin onaylanmamasının evlilikte doyum arttırdığı, beraber ibadet etmenin eşler arasında bağlılık ve yakınlığı arttırdığı belirtilmiştir (Çağ, 2011).

Evli bireylerin eğitim seviyeleri arasındaki farklılıklar arttıkça, evlilik doyum ile eğitim seviyesi arasında farkların arttığı belirtilmiştir. Eğitim seviyesi düştükçe evliliği olumsuz değerlendirme ve ailelerin evliliğe müdahalesinin arttığı, bu durumun da eşleri olumsuz etkilediği bildirilmiştir (Metehan Çelik, 2006).

2.3.2. İŞ HAYATINDA YAŞAM DOYUMU

Bireyler farklı nedenlerden dolayı çalışmayı tercih edebilirler fakat çalışmak şüphesiz yaşam doyum ve mutluluk üzerinde olumlu etkilere sahiptir. Freud'un belirttiği gibi psikolojik sağlığın temeli sevmek ve çalışmaktır (Onur, 2011).

Yapılan işi sevmenin yaşam doyum üzerinde olumlu etkisi olduğu, iş hayatında yaşanan doyum ve mutluluğun iş dışındaki hayatı ve özel hayatı da etkilediği belirtilmektedir (Sarıdemir, 2015) . İş hayatından duyulan memnuniyet arttıkça yaşamdan duyulan memnuniyetin arttığı bildirilmiştir (Akyüz-Ünlü, 2014) .

İş doyumunu arttıkça yaşam doyumunun da arttığı görülmüştür (Arslan ve Acar, 2013). Yaşam doyumunun % 14.6 sı iş doyumunu ile açıklanmıştır (Turgut, 2010) Yaşam ve iş doyumunun artması ile duygusal tükenme, depersonalizasyon, kişisel başarısızlık ve tükenmişlik eğilimini de azaldığı bulgulanmıştır (Arslan ve Acar, 2013). Eğitim seviyesi ve mesleki tecrübe arttıkça işten alınan doyumun ve yaşam doyumunun da arttığı bildirilmiştir (Yiğit, Dilmaç ve Deniz, 2011) .

2.4. ÖĞRETMENLERİN ÖNEMİ

Bir ülkenin iktisadi ve içtimai alandaki kalkınmasının temelini oluşturan insan gücü potansiyelinin hazır hale gelmesinde eğitim sistemi en büyük role sahiptir (Arıcak, 1999).

Ülkemizde öğretmenlik mesleği halen aktüel ve itibar sahibi bir meslektir. Öğretmenlerin yaşadıkları hayatı anlamlandırmaları, olumlu benlik algısı ve yaşamdan doyum almaları eğitim- öğretime yansıyacaktır (Taş, 2011).

Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmanın sonuçları göstermiştir ki Eğitim Fakültesinde okuyan öğrencilerin benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyleri Fen-Edebiyat Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde okuyan öğrencilerden anlamlı düzeyde daha yüksektir. Eğitim Fakültesi mezunlarının çalışacakları sektör ve mesleki statülerinin büyük oranda belli olmasının yaşam doyumunu üzerinde olumlu etkileri olduğu açıklanmıştır. Ayrıca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yüksek puan ile öğrenci alan Anadolu Öğretmen Liselerinden mezun olarak üniversite sınavında da başarılı olmalarının benlik saygısı üzerinde olumlu etkileri olabileceği belirtilmiştir (Eryılmaz, 2012).

Pişkin (1999) öğrencilerin başarı düzeyleri ile kendilerini nasıl hissettikleri arasındaki ilişkinin keşfini, yirminci yüzyılın sonlarında, eğitim psikolojisi alanında en önemli buluşlardan biri olarak değerlendirmektedir.

Öğretmenlerin öğrencilere karşı kullandıkları üslup, söz ve davranışları onların özsaygı düzeylerini arttırabileceği gibi düşürebilme gücüne de sahiptir. Öğretmenlerin tek görevi öğrencileri bilgi beceri sahibi yapmak değil, onların psikolojik gelişimlerine de katkıda bulunmaktır (Pişkin, 1999).

Okullarda öğretmenlerin iş doyumunu etkileyen etmenlerden bir diğeri de işin yapısı ve yapılma şeklidir. Bireyler yaptıkları işleri severek yaparlarsa bu onları daha fazla mutlu eder. Bu konuda yapılan bir çalışmada Best (2006) iş doyumunu yaşayan öğretmenlerin % 89'u en sevindikleri şeyin öğrencilerin hayatlarında bir farklılık yaratabilmek olduğunu belirtmişlerdir. Best (2006) araştırdığı dört ayrı çalışmada daha öğretmenler onları en mutlu eden şeyin öğrencilerin kendisi olduğunu belirtmişlerdir. Eğer öğretmenler yaptıkları işte yeteneklerini ortaya koyamaz çeşitli nedenlerle sınırlanırlarsa bu durumda yaptıkları işten zevk almaları oldukça zorlaşmaktadır (alıntılayan İnandı ve diğ. ,2010).

2.5. MEDENİ DURUM YAŞAM DOYUMU VE BENLİK SAYGISI İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Birleşik Arap Emirlikleri'nde yapılan bir araştırmada; depresif semptomlar, benlik saygısı ve yaşam doyumu, cinsiyet ve medeni duruma göre yordanmıştır. (20-45 yaşlarında) 315 kadın 232 erkeğin yer aldığı çalışmada, 117 kişi evli 430 'u bekârdır. Erkeklerin benlik saygısı ve yaşam doyumu bayanlara göre daha yüksek, depresif semptomları düşük bulgulanmıştır. Evli bireylerin benlik saygısı ve yaşam doyum düzeyinin bekârlara göre daha yüksek, depresif semptomlarının ise daha düşük düzeyde olduğu bildirilmiştir (Khatib, 2013).

Almanya'da 15 yıl boyunca 24000 kişinin katıldığı araştırma sonucunda; evlenen ve evli kalan bireylerin yaşam doyum düzeyleri, hiç evlenmemiş yaşlılarına göre daha yüksek olduğu ve eşini kaybeden bireylerin bekâr olduğu dönemlere göre çok daha mutsuz oldukları ve dulluğa uyum sağlamakta güçlük çektikleri belirtilmiştir (Lucas, Georgellis, Clark ve Diener, 2003).

Hindistan'da, çalışan ve çalışmayan kadınların, yaşam doyumu ve benlik saygısının araştırıldığı çalışmada, çalışan kadınların yaşam doyumunun daha yüksek olduğu ancak benlik saygısının daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmanın, ekonomik özgürlüğün yaşam doyumunu arttırdığı fakat hem evde hem de işte rol aldıkları için benlik saygısının düştüğü sonucuna varılmıştır (Hasnain, Ansari ve Sethi, 2011) .

Medeni durum ile yaşam doyumu arasındaki ilişkinin ölçüldüğü araştırmada evli bireylerin yaşam doyumu düzeyi diğer medeni durumlara göre en yüksek düzeyde olduğu, birlikte yaşayan ve dul bireylerin ise en düşük yaşam doyum düzeyine sahip olduğu bildirilmiştir. Evli, boşanmış/ayrılmış ve dul bireylerin doyum düzeyinin bekârlardan yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Araştırma sonuçlarına göre evli ve boşanmış/ayrılmış bireyler anlamlı düzeyde dullardan daha yüksek yaşam doyum düzeyi sergilemişlerdir (Botha ve Booysen, 2013).

Medeni durum ile yaşam kalitesinin yordandığı bir araştırmada; evli bireylerin yaşam kalitesi puanlarının diğer gruplara göre en yüksek olduğu bulgulanmıştır. 30 yaş altı bekâr bireylerde ise yaşam kalitesi düzeyi 30 yaş üstü evli bireylere göre daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Han, Park, Kim, Kim ve Park, 2014).

İran'da gerçekleştirilen bir çalışmada medeni durumun iyimserlik, duygusal zeka ve umut hali ile ilişkisi yordanmıştır. 500 gönüllünün katıldığı araştırma neticesinde evli bireylerin, dul, boşanmış, bekâr ve yeniden evlenen bireylere göre; duygusal zeka, umut ve mutluluk alanlarında anlamlı düzeyde yüksek performans sergiledikleri bildirilmiştir (Khodarahimi, 2015).

Medeni durum ve yaşam kalitesinin kalp damar sağlığı ile ilişkisinin ölçüldüğü bir çalışmada, evli bireylerin yeniden evlenmiş bireylere göre daha avantajlı oldukları bildirilmiştir. Araştırma sonucunda; boşanmış ve dul olmanın, evliliği devam eden yetişkinlere göre, kalp ve damar sağlığı üzerinde kalıcı etkilerinin olabileceği, ayrıca 10 yılı aşkın bir süredir evli olan çiftlerde; evlilik memnuniyeti ve desteğin kalp sağlığını olumlu yönde etkilediği, fakat evlilikte zorlukların ve gerginliğin olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Donoho, Sloan, Seeman, ve Crimmins, 2015).

İspanya'da gerçekleştirilen bir araştırmada 25-64 yaşlarındaki bireylerde sağlık ile medeni durum arasındaki ilişki ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; boşanmış/ayrılmış erkeklerde, diğer erkeklere göre daha yüksek oranda kronik depresyon, boşanmış/ayrılmış kadınlarda da kronik depresyon ve anksiyete semptomları bulgulanmıştır (Simó-Noguera, Hernández-Monleón, Muñoz-Rodríguez ve González-Sanjuán, 2015).

Yetim (1991) öğrenci grubu ve yetişkin grup ile gerçekleştirdiği çalışmasında; günlük yaşam faaliyetleri ile yaşam doyumu arasındaki bağlantıyı karşılaştırmış; belli bir hedefe sahip bireysel günlük uğraşların yaşam doyumu üzerinde etkisi olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenci örnekleminde elde edilen sonuçlara göre; planlılık, tutarlılık, bireysel denetim ve özgüven gibi kişisel nitelikler, toplumsal katılım ve toplumsal onay gibi çevre özellikleri, tasarlanan

çalışmanın diğer çalışmalar ile uyumlu olması yaşam doyumunu belirlemede etkili olan faktörlerdir. Yetişkin örneklemin bulguları öğrenci örnekleminde farklı bulunmuş, yükseköğrenim mezunu ve toplumsal bir statüye sahip yetişkin bireyler için projenin çevreye duyurulması, bireylerin yaşam tarzına uyması, projeye zaman ayırmalarını ve projeye bağlanmak suretiyle yaşamdan doyum almalarını sağlamaktadır .

Hekimlerde tükenmişlik ve iş doyumunu düzeyinin yaşam doyumunu ile ilişkisinin incelendiği bir araştırmada 384 hekim çalışmaya dahil olmuştur. Araştırmada neticesinde yaşam doyumunu kadınlarda erkeklerden, evlilerde de bekârlardan daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca 6 yıldan fazla çalışmakta olan, kırk yaş üstü bireyler diğer gruplardan daha fazla yaşam doyumuna sahiptir. Yaşam doyumunu üzerinde en etkili değişken iş doyumunu olarak gözlenmiştir (Ünal ve diğ., 2001) .

Üre (2001) tarafından araştırma görevlilerinde tükenmişlik düzeyi ile yaşam doyumunu ve yalnızlık düzeyinin bazı değişkenler açısından karşılaştırıldığı araştırmada; medeni duruma göre yaşam doyumunda anlamlı bir değişiklik olmadığı sonucu ortaya çıkmış, insanların yaşamdan doyum almalarında evli yada bekâr olmanın bir ayrıma yol açmayacağı belirtilmiştir.

Çetinkaya (2004) beden imgesi, beden organlarından memnuniyet, benlik saygısı, yaşam doyumunu ve sosyal karşılaştırma düzeyinin demografik değişkenlere göre incelediği çalışmasında; benlik saygısı ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde manidar bir ilişki bulgulamıştır, kendisini olumlu algılayan bireylerin yaşam doyumlarının arttığı belirtilmiştir.

Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin problem çözme düzeylerinin karşılaştırıldığı araştırmada evli beden eğitimi öğretmenleri bekar beden eğitimi öğretmenleri ile karşılaştırıldığında fark anlamlı düzeyde evli öğretmenlerin lehinde bulunmuştur (Zekai ve Konukman, 2004).

Yavuz (2006) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında yaşam doyumunu ile benlik saygısı arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu bulgulamıştır.

Ruh sağlığı çalışanlarının tükenmişlik düzeylerinin ölçüldüğü bir araştırmada evli bireylerin diğerlerine göre daha fazla duygusal tükenmişlik gösterdikleri sonucu ortaya çıkmıştır (Oğuzberk ve Aydın, 2008).

ğretmenlerinin kişilerarası öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenlere göre incelendiği çalışmada, medeni durum değişkenine göre karşılaştırıldığında boşanmiş öğretmenlerin kişilerarası öz-yeterlik puanları, evli ve bekar öğretmenlere göre en yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir (Kan ve Çapri, 2008) .

Yaşam doyumunu ile sosyal destek düzeylerinin ve aralarındaki ilişkileri huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerde inceleyen çalışmada, yaşam doyumunu ve sosyal destek düzeylerinin, evli, dul ve boşanmiş bireylerde hiç evlenmemişlere göre daha yüksek düzeyde olduğu, sosyal destek arttıka yaşam doyumunun da arttığı gözlenmiştir (Altıparmak, 2009) .

Eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelendiği çalışma sonucunda; bekâr öğretmenlerin kişisel başarı alt boyutu dışında, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında evli öğretmenlerden daha yüksek tükenmişlik düzeyi göstermekte oldukları gözlenmiştir. Aynı araştırmada okul yöneticileri örnekleminde medeni duruma göre tükenmişlik düzeyinde bir farklılık görülmemektedir (Başol ve Altay, 2009).

Turgut (2010) ameliyathane hemşirelerinde iş doyumunu ve yaşam doyumunu ilişkisini incelemiştir. Toplam 194 hemşirenin dahil olduğu çalışma neticesinde; iş doyumunu ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu, iş doyumunu ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin yayılma modeli ile açıklandığı gözlenmiştir. Ayrıca araştırmada evli hemşirelerin yaşam doyumunu bekar hemşirelere göre daha yüksektir, fakat aradaki fark anlamlı değildir.

İlköğretim ğretmenlerinin iş doyumlarının ölçüldüğü araştırmada (1888 ğretmen, 136 yönetici katılmıştır). Medeni durum değişkenine göre iş doyum düzeyinin bekâr ve boşanmiş öğretmenlerde evli öğretmenlere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir (İnandı, Ađđn ve Atik, 2010).

Üniversite ğrencileri ile gerçekleştirilen bir çalışmada, yurtta ve evde kalan niversite ğrencilerinin yaşam doyumunu incelenmiştir. 100 evde kalan ğrenci, 100 yurtta kalan ğrenci çalışmaya katılmıştır. Çalışma sonucunda evde kalan

öğrencilerin yaşam doyumunun, yurttan kalan öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Her iki grupta yer alan öğrencilerden ekonomik anlamda iyi olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Özgür, Gümüş ve Durdu, 2010) .

Taş (2011) öğretmenlerde yaşamın anlamı, yaşam doyumu sosyal karşılaştırma ve iç dış kontrol odağının çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmada; evli öğretmenlerin olumlu benlik algılarının bekârlara göre yüksek olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlerin yaşam doyumu ve iç-dış kontrol düzeyleri ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Öğretmenlerin tükenmişlik düzeyinin ölçüldüğü bir çalışmada bekar öğretmenlerin duygusal tükenmişlik alt boyutunda evli öğretmenlerden daha yüksek tükenmişlik düzeyi sergiledikleri gözlenmiştir (Çağlar, 2011) .

Evran (2011) Devlet ve özel ilköğretim okullarında çalışan 4. ve 5. Sınıf öğretmenlerinin iş memnuniyeti ve benlik algısı düzeylerinin karşılaştırılmasını yapmıştır. Araştırma sonuçlarına göre devlet okulunda ve özel okulda çalışan öğretmenlerin benlik saygıları arasında farklılığa rastlanmamış, öğretmenlik mesleğinin manevi yönüne dikkat çekilmiştir.

Öğretmen adaylarında yaşam doyumu yordayıcılarının incelendiği çalışmada 272 üniversite öğrencisi ile çalışılmıştır. Yaşam doyumunun kız öğrencilerde anlamlı düzeyde erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Algılanan sosyal destek puanları ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde, depresyon ile yaşam doyumu arasında negatif yönde ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca istediği bölümde okuyan öğrencilerin ve iş bulma olanağını olumlu olarak değerlendiren öğrencilerin yaşam doyumu, okuduğu bölümden memnun olmayan ve iş bulma konusunda karamsar olan öğrencilerden daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Uz-Baş, 2011) .

Emniyet personelinde iş ve yaşam doyumu ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkinin ölçüldüğü araştırmanın örneklemini Konya ili merkez ve ilçelerinde görev yapan 680 emniyet personeli oluşturmuştur. İş doyumu ile yaşam doyumu arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Araştırmanın diğer bulguları; eğitim düzeyi, yaş ve rütbe arttıkça iş ve yaşam doyumunun arttığı şeklindedir (Yiğit ve diğ., 2011).

Çevik kuvvet polislerinde benlik saygısı ve yaşam doyumunun çeşitli değişkenler ile birlikte incelendiği çalışmaya 202 erkek polis katılmıştır. Araştırma bulgularına göre; benlik saygısı ve yaşam doyumunu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki vardır. Benlik saygısı ile stresle başa çıkma tutumlarının alt boyutlarından olan aktif planlama, dış yardım arama, dine yönelme, kabul ve bilişsel yardım arasında pozitif yönlü, kaçma ve soyutlama alt boyutları ile benlik saygısı arasında olumsuz bir ilişki mevcuttur. Yaşam doyumunu ile stresle başa çıkma ölçeğinin alt boyutlarından aktif planlama ve dış yardım arama arasında pozitif yönde ilişki mevcuttur, emekli polislerin benlik saygısı ölçeği puanı ile değerler ölçeğinin güç, hazcılık, uyarılma ve uyum alt boyutunda ise ilişki bulgulanmıştır. Emekli polislerin benlik saygılarının % 11'inin sahip olduğu değerlerden kaynaklandığı bildirilmiştir (Ruhi Yiğit , 2012).

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların incelendiği bir araştırmada; evli beden eğitimi öğretmenleri faaliyetlerinde kendilerini yeterli bulmamakta ve eğitim açısından karşılaşmakta oldukları problemler ile daha fazla karşılaşmaktadırlar. Aynı araştırmada bekâr beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları kazancı yeterli bulmadıkları bildirilmiştir (Göktaş ve Özmeden, 2012).

Koçak ve İçmenoğlu (2012) tarafından, üstün yetenekli 225 lise öğrencisi ile gerçekleştirilen çalışmada duygusal zekâ ve yaratıcılık düzeylerinin yaşam doyum düzeylerini yordama gücünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre duygusal zekâ ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu, yaratıcılık ile yaşam doyumunu arasında negatif yönde anlamlı bir korelasyon olduğu bulgulanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme ve benlik saygısının incelendiği çalışmada Arıcak Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmış, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarında ve ilköğretim anasınıflarında görev yapan 100 öğretmene uygulanmıştır. Araştırma neticesinde benlik saygısı ile problem çözme becerisi arasında pozitif yönde anlamlı olmayan ilişki olduğu bulgulanmıştır (Karaca, Aral ve Karaca, 2013).

Psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin akademik personel üzerinde inceleyen bir araştırmada; psikolojik dayanıklılık ile yaşam

doyumunu arasında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulgulanmıştır. Psikolojik dayanıklılık ile medeni durum arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmamasına rağmen bekâr akademik personelin psikolojik dayanıklılık düzeyinin, evli olan akademik personelin psikolojik dayanıklılık düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir (Tümlü ve Receptoğlu, 2013) .

Kabasakal ve Baş (2013) öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri çalışmada; yaşam doyumunun yordayıcısı olarak problem çözme becerilerini incelemiştir. Araştırma neticesinde öğretmen adaylarının problem toplam puanı ile yaşam doyumunu arasında ve problem çözme yeteneğine güvenme ile yaşam doyumunu arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki bulgulanmıştır. Problem çözme becerileri arttıkça yaşam doyumunun arttığı, kendisini problem çözebilme yetisine sahip görmenin yaşam doyumunu puanlarını arttırdığı bildirilmiştir .

Öğretmenlerin işyerindeki yalnızlıkları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelendiği 402 öğretmenin katıldığı çalışmada bekâr öğretmenlerin sosyal arkadaşlık boyutunda kendilerini evli öğretmenlere göre iş yerinde daha fazla yalnız hissettikleri belirtilmiştir. Medeni durum değişkenine göre yaşam doyumunu evli öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir (Yılmaz ve Aslan, 2013).

Bedir (2014) çalışmasını 150 migren hastası ile gerçekleştirmiştir. Psikososyal değişkenlerin yaşam doyumunu ve psikolojik uyumsuzluğu nasıl yordadığı araştırılmıştır. Araştırma neticesinde ekonomik durum ve eğitim seviyesi arttıkça yaşam doyumunun arttığı, migren dışında başka hastalığı olmayan bireylerin yaşam doyumunu, başka hastalığı olanlara göre daha yüksek olduğu , yaşam doyumunu ile iyimserlik ve kendini açma arasında pozitif, kaygı ve psikolojik bozukluk arasında negatif bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Filiz (2014) öğretmenlerin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerini incelemiştir. Araştırma neticesinde evli öğretmenlerin bekârlara göre işinden daha fazla doyum aldığı bulgulanmış, medeni durum ile iş doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bildirilmiştir. İş ortamı açısından tükenmişlik düzeyi, medeni duruma göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bekâr öğretmenler ile boşanmış, dul ve eşinden ayrı yaşayan öğretmenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmenlerde iş doyumunun çeşitli değişkenler ile

karşılaştırıldığı bir çalışmada medeni durum ile iş doyumu arasında ilişki olmadığı belirtilmiştir (Gamsız, Yazıcı ve Altun, 2013) .

İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyinin ölçüldüğü bir çalışmada medeni durum ile mesleki tükenmişlik arasında anlamlı düzeyde bir farklılık ortaya çıkmış ve evli öğretmenlerin tükenmişlik düzeyinin diğer öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Demir ve Kara, 2014).

Kış (2014) Eğitim paydaşlarının (akademisyen, öğretmen ve yöneticiler) tükenmişliğini medeni durum farklılığı açısından karşılaştırdığı Meta-analiz çalışmasında evlilerin bekârlara oranla önemsiz düzeyde (% 8) daha az tükenmişlik düzeyine sahip olduğu bulgulanmış, evlilerin eş desteğine sahip olması ile açıklanmıştır .

Arslan ve Acar (2013) araştırmalarını Uşak Üniversitesi'nde görev yapan akademisyenlerde yapmışlardır. Yaşam doyumu ve iş doyumunun mesleki tükenmişlik üzerindeki etkisini incelemek amacıyla 170 akademisyen ile çalışılmıştır. Araştırma sonucunda yaşam doyumu arttıkça iş doyumunun da arttığı, iş ve yaşam doyumu arttıkça duygusal tükenmenin azaldığı, kişisel başarısızlık düzeyi yaşam doyumu ile açıklanmış fakat iş doyumunun kişisel başarısızlığa iş hiçbir etkisi olmadığı belirtilmiştir.

Karatekin (2013) tarafından benlik yapılarına göre başa çıkma stratejileri ve yaşam doyumunun incelediği araştırma sonucunda; yaşam doyumunun benlik yapıları açısından farklılaştığı, özerk ilişkisel benlik yapısına sahip bireylerin bağımlı ayrıklardan daha yüksek yaşam doyumuna sahip olduğu fakat diğer benlik yapıları arasında anlamlı farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Devlet okulunda eğitim alan boşanmış ve boşanmamış aileye sahip 400 lise öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada ebeveynleri boşanmış ergenlerin yaşam doyumu, ebeveynleri boşanmamış ergenlere göre daha düşük olduğu bulgulanmış, ayrıca gelir düzeyinin yaşam doyumu üzerinde anlamlı düzeyde etkisi olduğu bildirilmiştir (Akyol, 2013) .

Şahin (2014) 422 kişinin katıldığı çalışmasında öğretmenlerin öz duyarlılıklarının psikolojik sağlık ve yaşam doyumu açısından incelemiştir. Araştırmada öğretmenlerin öz duyarlılıklarının medeni duruma göre anlamlı düzeyde

farklılaşmadığı, öz duyarlılık ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu bulgulanmıştır.

Antalya’da devlet hastanesinde görevli hemşireler üzerinde gerçekleştirilen benzer bir çalışmada yaş arttıkça yaşam memnuniyetinin arttığı bulgulanmış, iş tecrübesi arttıkça güven duygusunun arttığı ve ileri yaşlarda yaşam doyumunu etkileyen güven duygusu alt faktörünün gençlerden daha yüksek olduğu bulgulanmıştır (Deveci, 2014) .

Üniversitede çalışan idari ve akademik 207 bayan personelin katıldığı çalışmada; kariyer engelleri ile kariyer tatmini ve yaşam doyum ilişkisi incelenmiştir. Araştırma neticesinde; kadınların kariyer engelleri ile yaşam doyumu arasında ilişki olmadığı ve kadınların iş yaşamındaki başarılarından duydukları memnuniyet ile yaşamdan aldıkları memnuniyet arasında anlamlı ilişki olduğu bulgulanmıştır (Akyüz-Ünlü, 2014) .

Öğretmen adaylarında yaşam doyumu ve duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişkinin yordandığı çalışmada, kadınların yaşam doyumunun erkeklerden yüksek olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca yaşam doyumu ile karşılaştırılan değişkenler ve aralarındaki ilişki şu şekildedir; duygusal zekânın alt boyutları ile anlamlı ilişki, genel ruh hali ve kişisel farkındalık boyutları ile orta düzeyde, kişilerarası ilişkiler, uyum yeteneği ve stres yönetimi ile düşük düzeyde anlamlı bir ilişki gözlemlendiği belirtilmiştir (İnci, 2014) .

Kıvılcım (2014) 410 kişinin katıldığı çalışmasında, öğretmenlerde iş doyumu, özyeterlik ve yaşam doyumu ilişkisini incelemiştir. Yaşam doyumuna ilişkin bulgular incelendiğinde, yaşam doyumu ortalama puanlarında, cinsiyete, branşa, yaş grubu ve mesleki kıdeme göre anlamlı farklılık olmadığı bulgulanmıştır.

Gülcan (2014) üniversitede öğrenim gören 394 genç yetişkin üzerinde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında, kardeş sayısı arttıkça yaşam doyumu düzeyinin düştüğünü bulgulanmıştır. Kardeş sayısı arttıkça ailenin olanaklarının kısıtlanabileceği belirtilmiştir.

Sarıdemir (2015) öğretmenlerin yaşam doyum düzeylerini bazı değişkenlere göre incelemiştir. Araştırma neticesinde işini severek yapan öğretmenlerin yaşam doyum düzeyinin, işini sevmeyen öğretmenlere göre anlamlı düzeyde yüksek

olduğu, yaşam doyumu ile cinsiyet arasında ilişki olmadığı, yaş arttıkça yaşam doyumunun azaldığı bulgulanmıştır.

İlkokul ortaokul ve lise öğretmenlerinde örgütsel sinisizm algılarının incelendiğı çalışmada, medeni duruma göre karşılaştırıldığında bekâr öğretmenlerin duyuşsal, ve davranışsal açısından sinisizm algılarının evli öğretmenlerden daha yüksek olduğu bulgulanmıştır (Kahveci ve Demirtaş, 2015).

Bayraktar ve Güney (2015) tarafından sağlık meslek lisesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyinin ölçüldüğü çalışmada medeni duruma göre anlamlı farklılık olmadığı belirtilmiştir.

Aydın ilinde 146 serbest mali müşavirin katıldığı çalışmada muhasebecilerin mesleki tükenmişlik düzeyinin, yaşam doyumuna etkisi incelenmiştir. Araştırmada mesleki tükenmişliğin en önemli alt boyutlarından olan duygusal tükenmişlik ile yaşam doyumu arasında negatif ilişki olduğu, duygusal tükenmişlik arttıkça yaşam doyumunun azaldığı sonucuna varılmıştır (Gürel ve Gürel, 2015).

Sokakta çalışmak ve gelir düzeyinin yaşam doyumu, benlik saygısı ve depresyon düzeylerine etkisinin incelendiğı çalışmada, Diyarbakır il merkezinde ortaokul öğrencisi 700 kişi araştırmaya dahil olmuştur. Araştırma sonucunda; sokakta çalışan çocuklar ile alt gelir grubuna dahil çocuklar arasında yaşam doyumu ve benlik saygısı düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Üst gelir grubuna sahip çocukların ise hem sokakta çalışan çocuklardan hem de sokakta çalışmadığı halde alt gelir grubuna dahil çocuklardan daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları, yaşam doyumu alt boyutlarından arkadaş, benlik ve aile açısından daha yüksek doyuma sahip oldukları gözlenmiştir. Yaşam doyumunun, okul ve çevre alt boyutlarına ilişkin doyum açısından gruplar arasında anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (Yıldız ve Duy, 2015) .

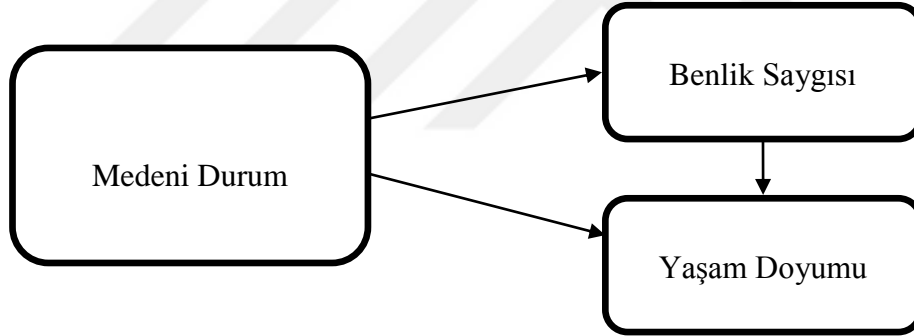
BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, kullanılan veri toplama araçları ve elde edilen verilerin istatistiksel analizi üzerinde durulmaktadır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışmada betimsel ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar bir olayı olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye çalışan araştırmalardır. Tarama yöntemi ilişkisel araştırmalarda kullanılan yaygın yöntemlerin başında gelmektedir (Aypay ve diğ., 2009).

Tarama modelleri, var olan bir durumu olduğu şekli ile betimlemek için kullanılan modellerdir. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlar (Karasar, 2009).

Şekil 3- 1: Araştırmanın Modeli

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM/ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın evrenini 2014-2015 yılında, Tekirdağ İlinde , MEB'e bağlı okullarda görev yapan 8023 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Örnekleme oluşturan öğretmenler Tekirdağ 'ın Çorlu , Saray, Çerkezköy, Hayrabolu ve Kapaklı ilçelerinde anaokulu (1), ilkokul (5), ortaokul (8) ve lise (6) olmak üzere toplam 19 okulda görev yapan 460 öğretmendir.

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerine göre frekans ve yüzdesel dağılımları Tablo 3-1’de verilmiştir.

Tablo 3-1: Örnekleme Oluşturan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yaş	20-25	103	22.4
	26-30	151	32.8
	31-35	107	23.3
	36-40	38	8.3
	41-45	31	6.7
	46+	30	6.5
	Cinsiyet	Erkek	151
Kadın		309	67.2
Eğitim	Önlisans	13	2.8
	Lisans	418	90.9
	Yüksek Lisans	29	6.3
Medeni Hal	Evli	268	58.3
	Bekar	177	38.5
	Boşanmış	15	3.3
Çocuk Durumu	Var	206	44.8
	Yok	254	55.2
Çocuk Sayısı	1 Çocuk	117	56.80
	2 Çocuk	81	39.32
	3 Çocuk	8	3.88
Tecrübe	0-5 yıl	215	46.7
	6-10 yıl	127	27.6
	11-15 yıl	49	10.7
	16-20 yıl	32	7.0
	21-25 yıl	21	4.5
	26 yıl ve üzeri	16	3.5
Kurum	Anasınıfı	13	2.8
	İlkokul	132	28.7
	Ortaokul	241	52.4
	Lise	74	16.1

Örnekleme oluşturan öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde %22.4’ünün 20-25 yaş aralığında, %32.8’inin 26-30 yaş aralığında, %23.3’ünün 31-35 yaş aralığında, %8.3’ünün 36-40 yaş aralığında, %6.7’sinin 41-45 yaş aralığında, %6.5’inin ise 46 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaşları 20-35

yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Bu grup toplamın %78.5'ini oluşturmaktadır.

Cinsiyete göre dağılımlarına baktığımızda öğretmenlerin %3.,8'inin erkek, %67.2'sinin ise kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Örnekleme yer alan öğretmenlerin genellikle lisans mezunu (%90.9) olduğu, bununla birlikte yükseköğrenime devam eden edenlerin de (%6.3) bulunduğu tespit edilmiştir.

Medeni durumları açısından incelendiğinde öğretmenlerin %58.3'ünün evli, %38.5'inin ise bekâr olduğu görülmektedir. Boşanmış olanları oranın ise sadece %3.3 düzeyinde kaldığı dikkat çekmektedir.

Örneklem dahilinde incelenen öğretmenlerin %44.8'inin çocuk sahibi olduğu, çocuk sahibi olan öğretmenlerin de büyük çoğunluğunun tek (56.8) ya da iki çocuğu (39.32) olduğu görülmektedir. İncelenen öğretmenler içinde üçten fazla çocuğa sahip olduğunu belirten olmamıştır.

Meslek hayatlarında geçirdikleri süre açısından öğretmenler incelendiğinde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%85) 0-15 yıl arasında tecrübeye sahip oldukları, bu grup içinde ise meslek hayatında yeni olan yani 0-5 yıl arası (%46.7) tecrübe sahibi öğretmenlerin yoğunlaştığı dikkat çekmektedir.

Çalıştıkları kurumlara göre dağılımları incelendiğinde %52.4'ü ortaokulda, %28.7'si ilkokulda, %16.1'i lisede ve %2.8'i ise anasınıfında çalışmaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Verilerin toplanmasında öğretmenlerin çeşitli demografik bilgileri için araştırmacı tarafından hazırlanan 'Kişisel Bilgi Çizelgesi', Benlik saygısı düzeylerini belirlemek için 'Arıcak Benlik Saygısı Ölçeği' (Arıcak, 1999) ve yaşam doyum düzeylerini belirlemek için 'Yaşam Doyumu Ölçeği' (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985) uygulanmıştır.

3.3.1. KİŞİSEL BİLGİ ÇİZELGESİ

Araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Çizelgesi; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, çocuk sahibi olma ve çocuk sayısı, mesleki kıdem ve çalışılan okul türünü içeren sekiz sorudan oluşmaktadır.

3.3.2. ARICAK BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Arıcağ (1999), tarafından geliştirilen ölçek %'li Likert tipi, 32 maddeden oluşan bir tutum ölçeğidir. Ölçeğın geçerliliğı üç şekilde kontrol edilmiştir; kapsam geçerliliğı, benzer ölçekler geçerliliğı ve yapı geçerliliğini test etmede kullanılan faktör analizi yöntemi. Kapsam geçerliğı uzman görüşüne başvurularak sağlanmış, uzman grubun % 75'inin kabul ettiğı maddeler ölçeğe alınmıştır. Benzer ölçekler geçerliliğini tespit etmek amacıyla 92 üniversite öğrencisine Arıcağ Benlik Saygısı Ölçeğinin ile Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğı uygulanmış SPSS paket programında iki ölçek arasındaki korelasyon katsayısı .69 olarak bildirilmiştir. Yapı geçerliliğini test etmede faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. 152 öğrenciye uygulanan madde analizinden sonra 32 madde olarak kalan ve güvenilirlik katsayısı hesaplanan ölçek puanları üzerinde yapılmıştır. Örneklemin uygun olup olmadığını test etmek amacı ile Kaiser-Meyer-Olkin örnekleme uygunluğu ve Bartlett Sphericity testleri gerçekleştirilmiş, KMO örnekleme uygunluk katsayısı .82 , Bartlett Sphericity 1627.72 ,olarak bulunmuştur. Yapılan incelemelerden sonra tekrar yapılan faktör analizinde varimax dönüştürme çözümlemesi yapılmış ve özdeğeri, birin üzerinde olan ve toplam varyansın %46'sını açıklayan beş faktörlü yapı ortaya çıkmıştır. Benlik saygısı ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilceğı bildirilmiştir (Arıcağ, 1999).

Üniversite öğrencilerinde gerçekleştirilen bir çalışmada Arıcağ benlik Saygısı Ölçeğı kullanılmış ve ölçeğın Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .50 bulunmuştur. Madde toplam korelasyon katsayısı .07. ile 54 arasında değışiklik göstermiştir (Terzi ve Çankaya, 2009).

3.3.3. YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ

Araştırmada Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, (1985) tarafından geliştirilen YDÖ kullanılmıştır. YDÖ yaşamdan alınan doyumunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek likert tarzı 7 dereceli (1: Kesinlikle katılmıyorum- 7: Kesinlikle katılıyorum) 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğın güvenilirliğı Alpha= .87 olarak, ölçüt bağımlı geçerliğı ise .82 olarak bulunmuştur.

Köker (1991) tarafından türkçeye uyarlaması yapılmış, ölçeğin ülkemiz açısından güvenilirliği geçerliliğin desteklendiği görülmüştür (alıntılayan Cemrenur Topuz, 2013).

Meral (2014) araştırmasında YDÖ'nin Cronbach alfa güvenilirliği 0.85 olarak hesaplamıştır. Üniversite öğrencilerinde yapılan bir çalışmada YDÖ kullanılmış güvenilirlik düzeyi 0.836 bulunmuştur (Cemrenur Topuz , 2013). Topkaya ve Kavas (2015) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında YDÖ'yü kullanmıştır. Araştırmada ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .85 Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .79 bulunmuştur.

Terzi ve Çankaya (2009) üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmada YDÖ'yü kullanmışlar, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .85 bulunmuş, madde toplam korelasyon katsayısı ise .76 ile .83 arasında değiştiği bildirilmiştir.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin alındıktan sonra verilerin toplanması 2014-2015 bahar döneminde gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama araçlarında kullanılan KBCÇ, ABSÖ ve YDÖ seminer dönemlerinde okulların rehber öğretmenleri ve/veya idarecilerine resmi izin belgesi ile araştırma hakkında açıklama yapılmasının ardından öğretmenlere ulaşılmış, gönüllü öğretmenler araştırmacı gözetiminde soruları yanıtlamış, uygulama yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Anketlerin bir kısmı daha sonra yanıtlamak isteyen öğretmenlere teslim edilmiş ve kapalı zarf ile okul rehber öğretmeni veya okul idaresine ulaştırmışları istenmiştir. 600 veri toplama aracı öğretmenlere dağıtılmıştır, 112'si teslim edilmemiş, teslim edilen 488 veri toplama aracından, eksik doldurulan 28 adet veri araştırmaya dahil edilmemiş ve eksiksiz teslim edilen 460 anket değerlendirmeye alınmıştır.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırma verileri SPSS 21 kullanılarak veri setine dönüştürülmüştür ve araştırma analizleri de aynı program üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analizler

öncesinde araştırma verisinde yer alması olası yanlış kodlama ve boş değerler frekans tablolarıyla incelenmiş ve yanlış kodlamalar ve boş değerler ham veri setindeki gözlemler ile karşılaştırılarak yeniden girilmiştir.

Araştırma verilerinin analizinde; tanımlayıcı istatistikler, t-testi, Man-Whitney U testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Kruskall Wallis testi, basit doğrusal regresyon analizi ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma da benlik saygısının ve yaşam doyumunun demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği; demografik özellikler iki gruplu ise t-testi, ikiden fazla ise tek yönlü varyans analizi ya da Kruskall Wallis analizi ile ölçülmüştür. İki den fazla gruba sahip demografik özelliklere göre saptanan farklılıklar tek yönlü varyans analizi için post hoc testlerinden LSD çoklu karşılaştırma testi ve Kruskall Wallis testi için de Man-Whitney U testi ile tespit edilmiştir. Benlik algısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon (r) ve basit doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen veriler %95 güven aralığında ve %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan istatistiki analizlerin sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

Araştırma Sorusu 1: Öğretmenlerin medeni durumlarına göre algıladıkları benlik saygıları arasında farklılık var mıdır?

Tablo 4-1: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının medeni durumlarına göre ortalamaları ve Kruskal Wallis analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	p
Evli	268	3,289	,22968	0,024
Bekar	177	3,265	,24382	
Boşanmış	15	3,097	,32344	

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların medeni durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı Kruskal Wallis analizi ile incelenmiştir. Tablo 4-1’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.024<0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları medeni durumlarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermektedir. İkili gruplar arasındaki farklılıkların ortaya konulması amacıyla gruplar arasında yapılan Man-Whitney U testi sonuçları Tablo 4-2’de gösterilmiştir.

Tablo 4-2: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının medeni durumlarına göre Man-Whitney U çoklu karşılaştırmalar tablosu

İkili Gruplar	Z	Ss
Evli-Bekar	1.475*	.140
Evli-Boşanmış	-2.429*	.013
Bekâr-Boşanmış	-2.010*	.044

İkili gruplar arasındaki farklılıkların ortaya konulması amacıyla gruplar arasında yapılan Man-Whitney U testi sonuçları göre boşanmış öğretmenler ile bekâr ya da evli olan öğretmenler arasında benlik saygıları açısından farklılıklar olduğu görülmektedir. Medeni durumlarına göre benlik saygıları ortalamaları incelendiğinde

boşanmış öğretmenlerin ($X=3.09$), evli ($X=3.29$) ve bekâr ($X=3.26$) öğretmenlere göre benlik saygıları ortalamalarının daha az olduğu görülmektedir.

Araştırma Sorusu 2: Öğretmenlerin medeni durumlarına göre algıladıkları yaşam doyumu arasında farklılık var mıdır?

Tablo 4-3: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının medeni durumlarına göre ortalamaları ve Kruskal Wallis analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	p
Evli	268	3.216	.84960	0.035
Bekar	177	3.061	.86491	
Boşanmış	15	2.720	.86123	

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların medeni durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı Kruskal Wallis analizi ile incelenmiştir. Tablo 4-3’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.035<0.05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları medeni durumlarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermektedir. İkili gruplar arasındaki farklılıkların ortaya konulması amacıyla gruplar arasında yapılan Man-Whitney U testi sonuçları Tablo 4-4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4- 4: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının medeni durumlarına göre Man-Whitney U çoklu karşılaştırmalar tablosu

İkili Gruplar	Z	Ss
Evli-Bekar	-1.841*	.066
Evli-Boşanmış	-2.047*	.041
Bekâr-Boşanmış	-1.402*	.161

İkili gruplar arasındaki farklılıkların ortaya konulması amacıyla gruplar arasında yapılan Man-Whitney U testi sonuçları göre boşanmış öğretmenler ile evli olan öğretmenler arasında benlik saygıları açısından farklılıklar olduğu görülmektedir. Medeni durumlarına göre benlik saygıları ortalamaları incelendiğinde boşanmış öğretmenlerin ($X=2.72$), evli ($X=3.22$) öğretmenlere göre benlik saygıları ortalamalarının daha az olduğu görülmektedir. Bekâr öğretmenler açısından evli ve boşanmış öğretmenlere göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Araştırma Sorusu 3: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile algıladıkları yaşam doyumları arasında ilişki var mıdır?

İki değişken arasındaki ilişkinin veya bağımlılığın ve bu ilişkinin şiddetinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmaktadır. Bu çalışmada da değişkenlerin aritmetik ortalamaları alınarak korelasyon analizi yapılmış olup, değişkenler arası ilişki ve bağımlılık incelenmiştir. Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile algıladıkları yaşam doyumları arasındaki ilişki Tablo 4-5.'de verilmiştir.

Tablo 4-5: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile algıladıkları yaşam doyumları arasındaki ilişkinin korelasyon analizi ile incelenmesi

		Yaşam Doyumu	Benlik Saygısı
Yaşam Doyumu	Pearson Korelasyon	1	.441**
	p		.000
Benlik Saygısı	Pearson Korelasyon	.441**	1
	p	.000	

Tablo 4-5.'e bakıldığında öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile yaşam doyumları arasında ($p=0,000<0,005$) %95 anlamlılık düzeyinde istatistiki olarak bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Korelasyon katsayısı ($r=0.441$), bu ilişkinin pozitif ve orta dereceli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Regresyon analizi ise, bir bağımlı değişken ile bir veya daha fazla sayıda bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi açıklamak ve aynı zamanda matematiksel bir denklem olarak ortaya koymak amacıyla kullanılan bir istatistiksel yöntemdir.

Tablo 4-6: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ile algıladıkları yaşam doyumları arasındaki ilişkinin regresyon analizi ile incelenmesi

Bağımsız Değişkenler	Beta Katsayıları	t Değerleri	p
(Sabit)	-2.024	-4.107	0,000
Benlik Saygısı	1.577	10.509	0,000

F=110.403, $R^2=0.193$, R=0.441, Durbin
Watson=1.987

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ve algıladıkları yaşam doyumları arasındaki ilişki Tablo 4-6.'da regresyon analizi ile incelenmiştir. Regresyon analizi

sonuçlarına göre iki değişken arasında pozitif bir ilişki vardır. F testinin (110.403) sonucu modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ($p=0.000<0.005$). R2 değerinin 0.193 olması bağımlı değişken olan algılanan yaşam doyumunun, bağımsız değişken olan algılanan benlik saygısı tarafından %19.3 oranında açıklandığını göstermektedir. Algılanan yaşam doyumunu ile algılanan benlik saygısı arasındaki regresyon eşitliği ise şu şekilde ifade edilmektedir:

$$\text{Algılanan Yaşam Doyumu} = -2.024 + 1.577 (\text{Algılanan Benlik Saygısı})$$

Yukarıdaki denkleme göre öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarında meydana gelen her 1 birimlik artış yaşam doyumları üzerinde 1.577 birim olarak pozitif bir etki yaratmaktadır.

BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, öğretmenlerin medeni durumu ile benlik saygısı ve yaşam doyumu düzeylerine ait bulgular doğrultusunda elde edilen sonuç, tartışma ve öneriler bulunmaktadır.

Araştırma bulguları benlik saygısı düzeylerinin medeni duruma göre farklılaştığını göstermektedir. Araştırmaya katılan evli öğretmenlerin benlik saygısı puanları bekâr ve boşanmış öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur. Medeni durumlarına göre öğretmenlerin benlik saygıları incelendiğinde boşanmış öğretmenlerin evli ve bekâr öğretmenlere göre benlik saygıları ortalamalarının daha az olduğu görülmektedir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı olsa da medeni duruma göre benlik saygısı düzeyleri arasında çok yüksek fark olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin benlik saygıları ile medeni durumları arasındaki farkın az olması benlik saygısını etkileyen diğer faktörleri akla getirmektedir. Mutlu ve Duyan (2012) çalışmalarında eğitim seviyesindeki artışın benlik saygısında da artışa neden olduğunu bulgulamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sadece % 2.8'i önlisans mezunu olup %90.9'u lisans, % 6.3'ü yüksek lisans mezunudur. Ek-5, Tablo-15'te eğitim seviyesine göre benlik saygısı oranları karşılaştırıldığında yüksek lisans mezunlarının en yüksek benlik saygısı oranına sahip olduğu görülmektedir. Daha sonra lisans mezunlarının yer alması benlik saygısında eğitim faktörünü düşündürmektedir. Eğitim kadrolarında önlisans mezunu öğretmenlerin oranı gittikçe düşmektedir. Emeklilik ile önlisans mezunu öğretmenlerin yerini lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin alacağı, eğitim kalitesinin ve öğretmenlerin benlik saygısı puanlarının artacağı düşünülebilir. Ayrıca araştırmaya dahil olan bireylerin toplumda saygınlığı olan bir meslek sahibi olmalarının benlik saygısını arttırdığı düşünülmektedir. Boşanmış öğretmenlerin, gerek boşanma kararını alırken gerek de boşanma sonrası yaşanan problemler ile başa çıkmakta ekonomik bağımsızlığının özellikle kadınlar için önem taşıdığı düşünülmektedir.

Literatürde evli bireylerin diğer gruplara göre benlik saygısı düzeyinin daha yüksek olduğunu bulgulayan araştırmalar mevcuttur. Khatib (2013) evli ve bekâr

bireyler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada evli bireylerin benlik saygısının bekârlara göre daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Taş (2011) evli öğretmenlerin olumlu benlik algılarının bekârlara göre daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Bireyin kendisini kabul etmesi, kendi varlığından duyduğu memnuniyet olarak tanımlanan benlik saygısının evlilerde daha yüksek olması bireyin bir başkası tarafından değer verilip kabul edildiği ve kendisine saygı duyulduğunu önemsendiğini hissetmesi ile arttığı düşünülebilir.

Onur (2011) evliliklerde benzerlik ve bütünleme ilkesine göre seçim yapıldığını ifade etmiştir. Sosyal sınıf, tahsil, dini inanç, milliyet ve kişilik özelliklerindeki ortak noktalara göre seçim yapılır. Öğretmenlerin çoğunlukla kendileri gibi öğretmenler ile veya üniversite mezunu başka meslek gruplarında yer alan bireyler ile evli oldukları ve benzerlik ilkesinde yer alan tahsil özelliğini karşıladıkları gözlenmiştir. Onur, benzerlik ilkesinin evlilikte çekim oluşturduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin kendileri ile aynı eğitim seviyesine ve yaşam amaçlarına sahip, aynı ve sosyal sınıflardan bireyler ile evli oldukları ve bu durumun evlilik uyumunu kolaylaştırdığı, karşılıklı saygı ve sevginin benlik saygısı üzerinde olumlu etkisi olduğu düşünülebilir. Ayrıca toplumun evli bireylere ve evlilik kurumuna verdiği değer evli bireylerin benlik saygısını olumlu yönde etkilediği düşünülebilir.

Hemodiyaliz hastaları ile gerçekleştirilen çalışma sonucunda evlilerin benlik saygısı düzeyleri bekârlara göre daha yüksek bulgulanmıştır (Mutlu ve Duyan, 2012). Evli bireylerin birbirlerine destek olması, hastalık döneminde bireylerin özellikle ihtiyaç duyduğu ilgi ve anlayışın yakınları tarafından gösterilmesinin bireyin kendisine verdiği değeri arttırdığı düşünülebilir.

Araştırmanın sonuçları literatür ile paralellik göstermektedir. Diğer yandan medeni duruma göre benlik saygısı puanlarında farkın az olmasının evli, bekâr ve boşanmış bireylerin sayıları arasındaki fark ile de ilgili olduğu düşünülebilir. 460 öğretmen arasında 15 boşanmış öğretmenin yer alması, bu araştırma için boşanmış bireyler hakkında fikir yürütürken sadece 15 kişinin cevaplarını göz önünde bulundurulması kısıtlılığını düşündürmektedir. Boşanmış bireylerin örneklem grubu içerisindeki oranı (%3.3) şaşırtıcı bulunmuştur. Araştırmanın gerçekleştirildiği bölgede

sanayinin gelişmesi, göçü arttırmış, kozmopolit bir yapının hakim olmasına neden olmuştur. Tek ebeveynli ailelerin, yeniden evlenme ile gerçekleştirilen ailelerin ve yalnız yaşamının yaygın olduğu çevrede boşanmalar sık yaşanmaktadır. Parçalanmış ailelerin yoğun olduğu çevrede boşanma oranlarının öğretmenler nezdinde düşük olması, öğretmenlerin öğrencilere “rol-model” olma gayelerinin etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin yaşam doyum düzeyleri medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir. Medeni duruma göre yaşam doyum ortalamaları incelendiğinde boşanmış öğretmenlerin, evli ve bekâr öğretmenlere göre yaşam doyum ortalamalarının daha az olduğu görülmektedir.

Medeni durum ile yaşam doyumunun karşılaştırıldığı araştırmalarda evli bireylerin yaşam doyum düzeyinin diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Botha ve Booysen, 2013; Khatib, 2013; Lucas ve diğ., 2003; Yılmaz ve Aslan, 2013; Ünal ve diğ., 2001). Turgut’un çalışmasında anlamlı olmasa da evli hemşirelerin yaşam doyumunun bekârlardan daha yüksek olduğu kaydedilmiştir (Turgut, 2010). Eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin incelendiği bir çalışmada; bekâr öğretmenlerin kişisel başarı alt boyutu dışında, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma alt boyutlarında evli öğretmenlerden daha yüksek tükenmişlik düzeyi göstermekte oldukları gözlenmiştir. Okul yöneticileri örneğinde ise medeni duruma göre tükenmişlik düzeyinde bir farklılık görülmemektedir (Başol ve Altay, 2009). Evli bireylerin işten sonra paylaşımda bulunacakları birinin varlığı ve evlilik müessesesinin akrabalık ilişkilerinin hayattan alınan zevki arttıracığı düşünülebilir. Evli olmak, diğer evli çiftler ve akrabalar ile görüşme olanağını ve çift olarak sosyal faaliyetlere daha fazla katılmayı arttırabilir. İnsan sosyal bir varlıktır, paylaşma ve etkileşime ihtiyaç duymaktadır. Evli bireyler halihazırda bulunan, toplum tarafından sınırları ve kuralları belirlenmiş sosyal ilişkilerden faydalanabilmektedirler.

Gürsoy (2002) tarafından karı-koca ve çocuklar nezdinde ölümden daha şiddetli etkileri olduğunu bildirdiği boşanmanın bireyin yaşam doyumunda düşüşe neden olması şaşırtıcı olmamıştır. Boşanma sonrası alışkanlıkların değişmesi ve yeni düzene uyum sağlamanın getirdiği zorluklar ile başetmek örseleyici olmaktadır.

Toplumda boşanmış bireylerin, evli ve hiç evlenmemiş bekâr bireylerden farklı bir konumda yer aldığı ve bu konumun gerektirdiği davranışlar konusunda çelişki yaşadıkları düşünülebilir.

Yılmaz ve Altınok (2009) yaşam doyumu ile yalnızlık düzeyi arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu, yalnızlık düzeyi arttıkça yaşam doyumunun azaldığını belirtmişlerdir. Evli bireylerin yalnız olmaması yaşam doyumunu arttırıcı bir etken olarak değerlendirilebilir. Bedir (2014) çalışmasında kendini açmanın yaşam doyumu açısından faydasını belirtmiştir. Eşlerin paylaşımında bulunabilmeleri, evlilik kurumunun yaşam doyumu açısından kazanımı olarak değerlendirilebilir.

Gülcan (2014) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında bekârların yaşam doyumunun daha yüksek olduğunu bulgulamıştır. Üniversitede eğitimini tamamlamadan evlilik sorumluluğunu almanın genç yetişkinlere ağır geleceği ve yaşamdan aldığı doyumu azaltabileceği belirtilmiştir. Evliliğin gerektirmiş olduğu olgunluğa erişmeden, ekonomik ve sosyal şartlar oluşturulmadan gerçekleştirilen evliliklerin bireylerin yıpranmasına neden olabileceği düşünülebilir.

Medeni durum ile yaşam kalitesinin ölçüldüğü bir araştırmada evli bireylerin yaşam kalitesinin diğer gruplardan yüksek olduğu gözlenmiştir (Han ve diğ., 2014). Yaşam kalitesi düzeylerinin ölçüldüğü bir başka çalışmada boşanmış/dul bireylerin evli ve bekâr gruba göre en düşük puanı aldığı ve aradaki farkın anlamlı olduğu bulgulanmıştır (Göçgeldi ve diğ., 2008). Evliliğin sosyal kazanımlarının yanısıra, ekonomik açıdan bireylere ferahlık sağlayabildiğinden bahsedilebilir. Evlilik yaşantısının eşlere sağladığı düzenli yaşantı ve düzenli harcamalar, eşlerin bekârlığa oranla daha rahat bir hayat yaşamalarını sağlayabilir. Bilhassa her iki eşin çalışması alım gücünü arttırıp, maddiyattan kaynaklanan sıkıntıların yaşanmasını azaltabilir. Yaşam doyumunun ekonomik imkânlar ile arttığı bildirilmiştir (Yavuz, 2006 ; Kabasakal ve Baş, 2013; Bedir, 2014; İnci, 2014; Yılmaz ve Altınok, 2009; Özgür ve diğ., 2010). Evli bireylerin ekonomik açıdan dul ve boşanmış bireylere oranla ekonomik açıdan daha rahat yaşadıkları düşünülebilir.

Medeni durumun yaşam doyumu ile ilişkisinin olmadığını gösteren araştırmalar da vardır; araştırma görevlileri ile gerçekleştirilen çalışma neticesinde yaşam doyumu açısından bekâr ve evli olmak arasında anlamlı farklılığa

rastlanmamıştır (Üre, 2001) Yine öğretmenler üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada medeni durum ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (Taş, 2011). Evliliğinde sorunlar yaşayan bireyler evli olmak yerine boşanıp tekrar bekâr olmayı tercih edebilirler. Evlilik hayatının bireye sağlamış olduğu sevmeye, sevilme, sosyal bir ortama ait olma ihtiyacının öğretmenlik mesleğinde öğrenciler ile yoğun olarak karşılanması, öğrencilerin ailelerinden sonra en fazla gördükleri ve örnek aldıkları bireylerin öğretmenleri olması arada sevgi bağının oluşmasına olanak sağlamaktadır.

Öğretmenlerin benlik saygıları ile yaşam doyum düzeyleri arasında pozitif ve orta dereceli bir ilişki olduğu görülmektedir. İlgili literatür bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir

Literatürde benlik saygısı ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde ve olumlu bir ilişki olduğunu belirten araştırmalar mevcuttur (Çetinkaya, 2004; Yavuz, 2006; Hatice Yiğit, 2012). Yaşam doyumu, Gürel ve Gürel (2015) tarafından bireyin yaşamakta olduğu hayatı olumlu olarak algılaması bireyin kendi yaşamından duyduğu memnuniyet olarak belirtilmiştir.

Bireyin kendi yaşamından memnuniyeti duyarken kendi benliğinden memnuniyet duyması yaşam doyumunun bir parçası olarak değerlendirilebilir. Kendi benliğinden memnun olmayan benlik saygısı düşük bireylerin yaşamından memnuniyet duyması pek olası değildir. İlgili literatür bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Araştırma kapsamında değerlendirilen diğer bulgular eklerde yer almaktadır.

Bu çalışmada medeni durumun öğretmenlerin benlik saygısı ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi hedeflenmiştir. Yurtiçinde medeni durum ile ilgili araştırmaların oldukça kısıtlıdır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar neticesinde eğitimciler, araştırmacılara ve ebeveynlere aşağıdaki önerilere yer verilmiştir;

- 1) Bu çalışma Tekirdağ iline bağlı 5 ilçede, devlet okullarında çalışan öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin farklı illerinde görev yapan öğretmenler ile ve daha geniş örneklem grubu ile araştırmanın tekrarlanması,

- 2) Bu araştırmada medeni durumun benlik saygısı ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisi incelenmiştir. Medeni durumun farklı değişkenler ile incelenmesi,
- 3) Benlik kavramı, benlik saygısı ve benlik saygısının gelişiminde ailenin ve okulun rolüne yönelik aile ve öğretmenlere seminerler düzenlenmesi,
- 4) Bu araştırmada örneklem grubunun tamamı öğretmendir. Farklı sektörlerde çalışan bireyler ile benzer çalışmaların gerçekleştirilmesi,
- 5) Araştırmada yer alan kadınların tamamı çalışmaktadırlar, gelecek araştırmalarda çalışmayan kadınlar ile araştırmanın tekrarlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Abalı, S. (2006). *Boşanmak için başvuran kadınların evlilikteki cinsel yaşamlarını boşanma nedeni olarak görme durumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Akıcı, H. (2012). *Boşanmanın dini ve psiko-sosyal sebepleri üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Aktaş, Ö. (2011). *Boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlükler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Aktürk, E. B. (2006). *Marital satisfaction in Turkish remarried families: comparison among marital status, effect of stepchildren, and contributing factors*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Akyol, S. U. (2013). *Boşanmış ve boşanmamış aileye sahip ergenlerin yalnızlık, yaşam doyumu, sosyal destek ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Akyüz-Ünlü, B. (2014). *Kadınların kariyer engelleri ile kariyer tatmini ve yaşam doyumu ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Altıparmak, S. (2009). *Huzurevinde yaşayan yaşlı bireylerin yaşam doyumu sosyal destek düzeyleri ve etkileyen etmenler*. *F.Ü.Sağ.Bil.Tıp Derg.*, 23(3), 159-164.
- Altunay, A. (2004). *Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin benlik kavramı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Arıcak, O. T. (1999). *Grupla psikolojik danışma yoluyla benlik ve mesleki benlik saygısının geliştirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Arpacı, F., Tokyürek, Ş., & Şanlı, N. (2013). Boşanmaların azaltılması ve ailenin korunmasına yönelik görüşler.1(2),36-55. *Uluslararası Aile Çocuk ve İletişim Dergisi* 1(2) Erişim tarihi: 29 Kasım 2015, <http://www.aceddergisi.com/?sayfa=dergelist&sayi=2&yil=2013>.
- Arslan, R., & Acar, B. N. (2013). A research on academics on life satisfaction, job satisfaction and professional burnout. *Suleyman Demirel University The Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 18(3), 281-298.
- Aypay, A., Cemaloğlu, N., Sarpkaya, R., Ellez, M. A., Şahin, B., Tombul, E., . . . (Ed), A. T. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Bacaksız, Ö. (2011). *Boşanma sürecindeki bireylerin bağlanma stilleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Balat, G. U. ve Akman, B. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki lise öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 175-183.
- Başaran, İ. E. (1991). *Örgütsel davranış insanın üretim gücü* (2.Basım.). Ankara: Gül.
- Başol, G., ve Altay, M. (2009). Eğitim yöneticisi ve öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(58), 191-216.
- Bayat, B. (2003). *Bireylerin benlik algısı (benlik tasarımları) sistemi ve bu sistemin davranışları üzerindeki rolü*. *Kamu-İş*, 7(2), 2-11.
- Bayraktar, H. V., & Güney, B. (2015). Sağlık meslek lisesi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39), 726-735.

- Bedir, S. Y. (2014). *Migren hastalarında yaşam doyumunun stres ve başatmenin bilişsel kuramı çerçevesinde incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Beştepe, E., Erbek, E., Saatçioğlu, Ö., Özmen, H. A. ve Eradamlar, N. (2010). Psikiyatrik yardım talebi olan olmayan ve boşanma aşamasındaki çiftler arasında cinsiyet yönünden uyum problem çözme becerisi, boyun eğici davranış ve öfke tutumunun karşılaştırılması. *Nöropsikiyatri Arşivi*(47), 15-22.
- Botha, F., & Booyen, F. (2013). The relationship between marital status and life satisfaction among South African adults. *Acta Academica*, 45(2), 150-178.
- Büyük Türkçe Sözlük. (1932). *T.C. Başbakanlık Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*. Erişim tarihi: 15 Aralık 2015. Türk Dil Kurumu: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts.
- Cüceloğlu, D. (1990). *İnsan ve davranışı* (29.Basım). İstanbul: Remzi.
- Çağ, P. (2011). *Evli bireylerde eş desteği ve evlilik doyumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çağlar, Ç. (2011). Okullardaki örgütsel güven düzeyi ile öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 1827-1847.
- Çakır, B. (2011). *Modernleşme sürecinde Türkiye'de evlilik kurumunun işleyişi ve boşanma eğilimlerinin seyri*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Çankırılı, A. (2013). *Herkes için evlilik okulu* (5.Baskı). İstanbul: Zafer.
- Çelen, M. (2011, Nisan 10). *Türkiye'de boşanma olgusu ve boşanma çeşitleri*. Kasım 29, 2015 tarihinde Manevi Sosyal Hizmet: www.manevisosyalhizmet.com/wp-content/.../turkiyede-bosanma.pdf adresinden alındı

- Çelik, E. (2015). Kendini gizleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide heyecan arayışının aracılık ve moderatör rolü. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 349-361.
- Çelik, M. (2006). *Evlilik doyum ölçeği geliştirme çalışması*. Yayınlanmamış doktora tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Çelikoğlu, C. (1997). *Boşanmanın çocukların benlik saygısına etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çetinkaya, H. (2004). *Beden imgesi, beden organlarından memnuniyet, benlik saygısı, yaşam doyumu ve sosyal karşılaştırma düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılaşması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çivitçi, A. (2012). Üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumu ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336.
- Çivitçi, N., Çivitçi, A., & Fiyakalı, N. (2009). Anne-babası boşanmış ve boşanmamış olan ergenlerde yalnızlık ve yaşam doyumu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 493-525.
- Demir, M. K., & Kara, N. (2014). The burnout of primary school teachers who teach to the first classes. *Journal of Theory and Practice in Education / Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 424-440.
- Demirhan, B. (2013). *İslam ve Türk hukukunda kazai boşanma sebepleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Deveci, S. (2014). *Sağlık çalışanlarında iş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi (Antalya Atatürk devlet hastanesi hemşireler örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.

- Dilmaç, B., ve Ekşi, H. (2008). Meslek yüksek okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları ve benlik saygılarının incelenmesi. *S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(20), 279-289.
- Donoho, C. J., Sloan, R. P., Seeman, T. E., & Crimmins, E. M. (2015). Marital Status, Marital Quality, and Heart Rate Variability in the MIDUS Cohort. *Journal of Family Psychology*, 29(2), 290–295.
- Dost, M. T. (2004). *Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dural, M., Öğüz, T., ve Gümüş, M. A. (2013). *Türk Özel Hukuku; Aile Hukuku* (7. Baskı, Cilt III). İstanbul: Filiz.
- Eisenberg, S. ve Delaney, D. J. (1998). *Psikolojik danışma süreci*. (N. Ören ve M. Takkaç, Çev.) İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Eryılmaz, S. (2012). *Üniversite öğrencilerinde psikolojik sağlamlığı yordamada, yaşam doyumu, benlik saygısı, iyimserlik ve kontrol odağının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Filiz, Z. (2014). Öğretmenlerin iş doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), 157-171.
- Fromm, E. (1999). *Sevme Sanatı* (7. Baskı). (S. Budak, Çev.) Ankara: ÖTEKİ PSİKOLOJİ DİZİSİ.
- Gamsız, Ş., Yazıcı, H. ve Altun, F. (2013). Öğretmenlerde A tipi kişilik, stres kaynakları, öz yeterlik ve iş doyumu. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(8), 1475-1488.
- Gander, M. J. ve Gardiner, H. W. (2015). *Çocuk ve ergen gelişimi* (8. Baskı). (B. Onur, Dü., A. Dönmez ve H. N. Çelen, Çev.) Ankara: İmge.

- Geçtan, E. (2013). *Psikodinamik psikiyatri ve normaldışı davranışlar* (21. Basım). İstanbul: Metis.
- Geçtan, E. (2014). *Zamane* (4.Basım). İstanbul: Metis.
- Giray, H. ve Kılıç, B. (2004). Bekar kadınlar ve üreme sağlığı. *Sted*, 13(8), 286-298.
- Göçgeldi, E., Babayiğit, M. A., Hassoy, H., Açıklı, C. H., Taşçı, İ. ve Ceylan, S. (2008). Hipertansiyon tanısı almış hastaların algıladıkları yaşam kalitesi düzeyinin ve etki eden faktörlerin değerlendirilmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 50(3), 172-179.
- Gökmen, D. (2009). *Kadın sığınma evinde yaşayan şiddet görmüş kadınlar ile eşleriyle birlikte yaşayan şiddet görmüş kadınlar arasındaki psikolojik dayanıklılık ve bağlanma durumlarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Göktaş, Z. ve Özmaden, M. (2012, July). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların bazı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Human Sciences Tarih: July 1, 2012*, 9(2), 1321-1336.
- Gülcan, A. (2014). *Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Gündoğar, D., Gül, S. S., Uskun, E. ve Demirci, S. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10, 14-27.
- Güney, S. (2012). *Sosyal psikoloji* (2. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.
- Gürel, E. B. ve Gürel, E. (2015). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki tükenmişlik düzeyinin yaşam doyumu üzerine etkisi: Aydın ili örneği. *Muhasebe Ve Denetim Bakış*, 14(44), 37-38.
- Gürsoy, F. (2002, Haziran). Boşanma dram değildir. *Çoluk Çocuk*, 6(15), 18-19.

- Han, K.-T., Park, E.-C., Kim, J.-H., Kim, S., & Park, S. (2014). Is marital status associated with quality of life? *Health & Quality Of Life Outcomes*, 12(1), 1-15.
- Hasnain, N., Ansari, S. A., & Sethi, S. (2011). Life satisfaction and self esteem in married and unmarried working women. *Journal of the Indian Academy of Applied Psychology*, 37(2), 316-319.
- Hood, B. (2014). *Benlik yanılsaması sosyal beyin kimliği nasıl oluşturur?* (E. Özdemir, Çev.) İstanbul: Ayrıntı.
- İlgar, Ş. (2012). Evlilik birlikteliğinin bozulması-boşanma. (Yavuzer, H. içinde, *Evlilik Okulu, Evlilikte Kişiler Arası İlişkiler Ve İletişim Becerileri* (9.Baskı). İstanbul: Remzi.
- İlhan, T. ve Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118.
- İnandı, Y., Ağgün, N. ve Atik, Ü. (2010, Haziran). Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşlerine Göre İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin İş Doyum Düzeyleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 102-126.
- İnci, S. (2014). *Aday öğretmenlerin duygusal zekâ ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Kabasakal, Z. ve Baş, A. U. (2013). Öğretmen adaylarında yaşam doyumunun yordayıcısı olarak problem çözme becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 27-35.
- Kahveci, G. ve Demirtaş, Z. (2015). *İlkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin örgütsel sinisizm algılarının incelenmesi*. Aralık 14, 2015 tarihinde www.esosder.org adresinden alındı

- Kan, A., & Çapri, B. (2008). Öğretmenlerin kişilerarası öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, yaş, mezun olunan okul ve medeni durum açısından incelenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 7(14), 177-198.
- Karaca, N. H., Aral, N. ve Karaca, L. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerisi ve benlik saygısının incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 67-74.
- Karadağ, G., Güner, İ., Çuhadar, D. ve Uçan, Ö. (2008). Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Öğrencilerinin Benlik Saygıları. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 29-42.
- Karahan, A. S. (2012). *Boşanma sonrası yaşama uyum*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi* (20. Baskı). Ankara: Nobel.
- Karatekin, H. (2013). *Benlik yapılarına göre başa çıkma stratejileri ve yaşam doyumunun incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Keskin, I. (2007). *Boşanmanın sosyolojik ve psikolojik nedenleri ve boşanmanın ortaya çıkardığı sonuçlar(Niğde ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Kessler, H. (2014). Çif Terapisinin Temelleri. I. D. Yalom ve H. Kessler(Ed), *Evlilik Terapisi içinde* (2. Basım , s. 68). İstanbul: Prestij Yayınları.
- Khatib, S. A. (2013). Satisfaction with life, Self-esteem, gender and marital status as predictors of depressive symptoms among United Arab Emirates college students. *International Journal of Psychology and Counselling*, 5(3), 53-61.
- Khodarahimi, S. (2015). The Role of Marital Status in Emotional Intelligence, Happiness, Optimism and Hope. *Journal of Comparative Family Studies*, XLVI(3), 351-371.

- Kılıçcı, Y. (2006). *Okulda ruh sağlığı* (5. Baskı). Ankara: Anı.
- Kıınter, N. (2012). *Benlik saygısı ve din (üniversiteli gençlerde öz saygı ve din üzerine ampirik bir araştırma)*. İstanbul: Kriter.
- Kıvılcım, P. (2014). *Öğretmenlerde iş doyumunu, özyeterlik inancı ve yaşam doyumunu ilişkisinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Toros Üniversitesi, Mersin.
- Koçak, E. (2008). *Ergenlerde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve sürekli öfke ve öfke ifade tarzlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Koçak, R. ve İçmenöğlü, E. (2012). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Duygusal Zekâ ve Yaratıcılık Düzeylerinin Yaşam Doyumlarını Yordayıcı Rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 73-85.
- Korkut, Ş. (2012). *Lise öğrencilerinde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade biçimleri ile benlik saygısı ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kulaksızoğlu, A. (2008). *Ergenlik psikolojisi* (10. Baskı). İstanbul: Remzi.
- Kuzgun, Y. (1997). *Rehberlik ve psikolojik danışma* (5.Baskı). Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Lucas, R. E., Georgellis, Y., Clark, A. E., & Diener, E. (2003). Reexamining Adaptation and the Set Point Model of Happiness:Reactions to Changes in Marital Status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(3), 527–539.
- Mehmet Yılmaz. (2011). *Türkiye’ de boşanma olgusu ve Gaziantep*. Yayınlanmamış yüksek lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

- Meral, B. F. (2014). Kişisel İyi Oluş İndeksi-Yetişkin Türkçe Formunun psikometrik özellikleri. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 2(2), 119-131.
- Mutlu, E. ve Duyan, V. (2012). Sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özellikler ile sosyal desteğin hemodiyaliz hastalarının benlik saygısı düzeyine etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 1-38.
- Myers, D. G. (2010). *Emotions, stress and health* (9. basım.). New York: Worth.
- Neill, A. (2002). *Sorunlu aile*. İstanbul: Payel.
- Oğuzberk, M., & Aydın, A. (2008). Ruh sağlığı çalışanlarında tükenmişlik. *Klinik Psikiyatri*, 11(4), 167-179.
- Oktan, V., & Şahin, M. (2010). Kız ergenlerde beden imajı ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(10), 543-556.
- Onur, B. (2011). *Gelişim psikolojisi yetişkinlik-yaşlılık-ölüm* (9. Baskı). Ankara: İmge.
- Öngider, N. (2013). Boşanmanın çocuk üzerindeki etkileri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(2), 140-161.
- Özer, M. N. (2014). *The effects of education and marital status on female working life expectancy in Turkey: an application of multistate life table for 2009-2010*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özgür, G., Gümüş, A. B., & Durdu, B. (2010). Evde ve yurttan kalan üniversite öğrencilerinde yaşam doyumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.
- Özgüven, İ. E. (2009). *Evlilik ve aile terapisi* (2. Baskı). Ankara: PDR.
- Özkan, İ. (1994). Benlik saygısını etkileyen etkenler. *Düşünen Adam*, 7(3), 4-9.
- Özvar, E. (1995). *Aile eğitim klavuzları; evlilik ve ev kurma* (Cilt: 23). İstanbul: Seha

- Parmaksız, İ. (2011). *Öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeylerine göre iyimserlik ve stresle başa çıkma tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Pişkin, M. (1999). Özsaygıyı geliştirme eğitimi. Y. Kuzgun (Ed), *İlköğretimde Rehberlik içinde* (s. 96-121). Ankara: Nobel.
- Plummer, D. M. (2011). *Benlik saygısı çocuklarda nasıl geliştirilir?* (E. Aksay, Çev.) İstanbul: Sistem.
- Razı, G. S., Kuzu, A., Yıldız, A. N., Ocakçı, A. F. ve Arifoğlu, B. Ç. (2009). Çalışan gençlerde benlik saygısı, iletişim becerileri ve stresle baş etme. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(1), 17-26.
- Russell, B. (2014). *Evlilik ve ahlak* (2. Basım). (E. Gürol, Çev.) İstanbul: Cem .
- S.Demircioğlu, N. (2000). Boşanmanın çalışan kadının statüsü ve cinsiyet rolü üzerine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Sağlam, M. (2011). *Boşanma sürecinde olan ailelerdeki çocukların aile algılarının ve sorunlarının resimler aracılığı ile incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Sarıca, E. (2013). *Ebeveynlerin sosyal sorun çözme yönelimi ile çocukların benlik algısı arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Sarıdemir, T. (2015). *Öğretmenlerin algularına göre okul müdürlerinin liderlik stillerinin ve bazı kişisel değişkenlerin öğretmenlerin yaşam doyumu üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Schmidh, K. W. (2013). Thoughts about celibacy. *Priest*, 11(69), s. 46-49.
- Serin, N. B., & Öztürk, S. (2007). Anne- babası boşanmış 9–13 yaşlarındaki çocuklar ile aynı yaş grubundaki anne-babası boşanmamış çocukların benlik saygısı ve

kaygı düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 117-128.

Simó-Noguera, C., Hernández-Monleón, A., Muñoz-Rodríguez, D., & González-Sanjuán, M. E. (2015). The effect on health of marital and cohabitation status. *Revista Española De Investigaciones Sociológicas*, 151, 141-166.

Soylu, Y. ve Kağnıcı, D. Y. (2015). Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 44-54.

Sucu, İ. (2007). *Boşanmış kadınların boşanma nedenleri ve boşanma sonrası toplumsal kabulleri (Sakarya ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Şahin, D. (2014). *Öğretmenlerin öz duyarlıklarının psikolojik sağlık ve yaşam doyumu açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Şimşek, C. (2012). *Türk hukuku ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde boşanmanın çocuklar yönünden hukuki sonuçları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Tan, H. (1995). *Psikolojik danışma ve rehberlik teory ve uygulama*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Tarhan, N. (2005). *Makul çözüm aile içi iletişim rehberi*. İstanbul: Timaş.

Tarhan, N. (2012). *Aile okulu*. İstanbul: Timaş.

Tarhan, N. (2014). *Duyguların psikolojisi* (15. Basım). İstanbul: Timaş.

Tarhan, N. (2015). *Kadın psikolojisi* (79. Baskı). İstanbul: Nesil.

Taş, İ. (2011). *Öğretmenlerde yaşamın anlamı yaşam doyumu sosyal karşılaştırma ve iç-dış kontrol odağının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Terzi, Ş. ve Çankaya, Z. C. (2009). Bağlanma stillerinin öznel iyi olmayı ve stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31), 1-11.
- Toçoğlu, M. (2007). *Bazı meslek gruplarında fiziksel benlik algısının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Topkaya, N. ve Kavas, A. B. (2015). Algılanan sosyal destek, yaşam doyumu, psikolojik yardım almaya ilişkin tutum ve niyet arasındaki ilişkiler: bir model çalışması. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(2), 979-996.
- Topuz, C. (2013). *Üniversite öğrencilerinde özgeciliğin öznel iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Topuz, İ. (2013). Dindarlık tipolojileri ile benlik saygısı arasındaki ilişki: yetişkinler üzerine bir araştırma. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*(30), 139-154.
- TUİK. (2014, Mart). Ağustos 20, 2015 tarihinde Türkiye İstatistik Kurumu: http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=11&KITAP_ID=139 adresinden alındı
- Turgut, E. M. (2010). *İş doyumu ve yaşam doyumu ilişkisi ve İstanbuldaki devlet üniversite hastanelerinde çalışan hastane ameliyat hemşirelerine yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tümlü, G. Ü. ve Receptoğlu, E. (2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213.
- Türk Dil Kurumu. (2000). *Okul sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Uludağ sözlük medeni hal*. (2015). Kasım 22, 2015 tarihinde Uludağ sözlük: <http://www.uludagsozluk.com/k/medeni-hal/> adresinden alındı

- Uz-Baş, A. (2011). Investigating levels and predictors of life satisfaction among prospective teachers. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*(44), 71-88.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi; kavramlar, ilkeler, yöntemler, kuramlar ve uygulamalar* (3. Baskı). İstanbul: Alkım.
- Ünal, S., Karlıdağ, R. ve Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde tükenmişlik ve iş doyumunu düzeylerinin yaşam doyumunu düzeyleri ile ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 4, 113-118.
- Üre, Ö. (2001). *Araştırma görevlilerinde tükenmişlik düzeyi ile yalnızlık düzeyi ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Yavuz, Ç. (2006). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma hali, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri: karşılaştırmalı bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2012a). *Bedensel, zihinsel ve sosyal gelişimiyle çocuğunun ilk 6 yılı* (28. Basım). İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, H. (2012b). *Okul çağı çocuğu* (15. Basım). İstanbul: Remzi.
- Yavuzer, N. (2012). İlişkiler ve kişilerarası güven. H. Y. (Editör), *Evlilik okulu evlilikte kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri içinde* (9. Baskı , s. 75-91). İstanbul: Remzi.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde rehberlik hizmetleri* (4. Baskı). Ankara: Nobel.
- Yetim, Ü. (1991). *Kişisel projelerin organizasyonu ve örüntüsü açısından yaşam doyumunu*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Yiğit, H. (2010). *Ergenlerin benlik saygılarının yaşam doyumunu ve bazı özlük nitelikleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Yiğit, R. (2012). Çevik kuvvet görevlilerinin benlik saygıları ile yaşam doyumu ve stresle başa çıkma tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 61-75.
- Yiğit, R., Dilmaç, B. ve Deniz, M. E. (2011). İş ve yaşam doyumu: Konya Emniyet Müdürlüğü alan araştırması. *Polis Bilimleri Dergisi*, 13(3), 1-18.
- Yıldız, M. A. ve Duy, B. (2015). Sokakta çalışmak ve gelir düzeyi erinlerin benlik saygısı, yaşam doyumu ve depresyon düzeylerine etki eder mi? (Diyarbakır ili örneği). *Elementary Education Online*, 14(2), 522-537.
- Yılmaz, E. ve Altınok, V. (2009). Okul yöneticilerinin yalnızlık ve yaşam doyum düzeylerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 451-469.
- Yılmaz, E., & Aslan, H. (2013). Öğretmenlerin iş yerindeki yalnızlıkları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim Ve Öğretim Dergisi*, 3(3), 59-69.
- Yörükoğlu, A. (1992). *Değişen toplumda aile ve çocuk* (4. Baskı). İstanbul: Özgür.
- Zekai, P. ve Konukman, F. (2004). Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin problem çözme becerisi açısından karşılaştırılması. *Spormetre / Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 55-60.
- Zohar, D. (2007). *Kuantum benlik*. İstanbul: Doruk.

EKLER

Ek-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Ek-2 Kişisel Bilgi Çizelgesi

Ek-3 Arıcak Benlik Saygısı Ölçeği

Ek-4 Yaşam Doyum Ölçeği

Ek-5 Bulgular

Ek-6 İzin Belgesi

Ek-7 Özgeçmiş

EK 1: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

ÖĞRETMENLERİN YAŞAM DOYUMU VE BENLİK SAYGISI DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULARAK KARŞILAŞTIRILMASI

Sorumlu Araştırmacı: Derya BAŞARAN

Araştırmacının Akademik Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nevin DÖLEK

Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programı

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Derya Başaran tarafından yürütülen “ Öğretmenlerin Yaşam Doyumu ve Benlik Saygısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Göz Önünde Bulundurularak Karşılaştırılması” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığımız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için Derya Başaran ; E-posta (deryapdr@yahoo.com) ile iletişim kurabilirsiniz.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- a. Araştırmanın Amacı: Öğretmenlerin benlik algısı ve yaşam doyumunun; yaş, cinsiyet, medeni durum, ebeveyn olmak, mesleki kıdem ve çalışılan okul türü değişkenleri göz önünde bulundurularak karşılaştırılmasıdır.
- b. Araştırmaya Katılım Koşulları: Devlet okulunda öğretmen olarak çalışıyor olmak.
- c. Araştırmanın İçeriği: Size verilen anketlerin doldurulmasından oluşmaktadır.
- d. Araştırmanın Nedeni: Tez çalışması
- e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:300

2. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama yukarıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:.....

Katılımcının İmzası:.....

Araştırmacının imzası:.....

EK 2: KİŞİSEL BİLGİ ÇİZELGESİ

Değerli Öğretmenler

Katılmakta olduğunuz çalışmanın amacı; Öğretmenlerin Yaşam Doyumu ve Benlik Saygısı Düzeylerinin, Çeşitli Değişkenler Göz Önünde Bulundurularak Karşılaştırılmasını sağlamak ve bunların birbirini nasıl etkilediğini saptamaktır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular kimlik belirtilmeden grup olarak incelenecek, yüksek lisans tezi kapsamında ve bilimsel yayınlarda kullanılacaktır. Anket sorularına içinizden geldiği gibi ve doğru olarak cevap vermeniz bu araştırma için çok önemlidir. Çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Derya BAŞARAN

Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Yaşınız	20-25 ()	26-30 ()	31-35 ()
	36-40 ()	41- 45 ()	46+ ()
2.Cinsiyetiniz	Bay ()	Bayan ()	
3.Eğitim durumunuz	Önlisans ()	Lisans ()	Yüksek Lisans ()
4.Medeni durumunuz	Evli ()	Bekar ()	Boşanmış ()
	Diğer	(Lütfen belirtiniz)
5.Çocuğunuz var mı?	Evet ()	Hayır ()	
6.Kaç çocuğunuz var?	1()	2 ()	3 ()
	4 ()	4 + ()	
7.Öğretmenlikte kaçınıcı yılınız?	0-5 ()	6-10 ()	11-15 ()
	16-20 ()	21-25 ()	26 +()
8.Çalıştığınız okulun türü nedir?	Anasınıfı()	İlkokul ()	Ortaokul ()
	Lise ()		

EK 3: ARICAK BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ

Açıklama: Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyun ve size uygunluk derecesine göre <i>Tamamen Katılıyorum</i> , <i>Katılıyorum</i> , <i>Kararsızım</i> , <i>Katılmıyorum</i> , <i>Kesinlikle Katılmıyorum</i> cevaplarından <u>size uygun olanın</u> altındaki kutunun içine bir çarpı işareti(X) koyunuz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz, işaretsiz ifade bırakmayınız. Olmak istediğiniz durumu değil, gerçekte var olan tutumunuzu belirtiniz. İfadelerin <i>doğru</i> ya da <i>yanlış</i> cevabı yoktur. Önemli olan sizin nasıl hissettiğinizdir. İlgı ve yardımınız için teşekkür ederim.	<i>Tamamen Katılıyorum</i>	<i>Katılıyorum</i>	<i>Kararsızım</i>	<i>Katılmıyorum</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>
1. Diğer insanlar tarafından sevilecek özelliklere sahip değilim.					
2. Üretken bir insanım.					
3. Kendimi anlamıyorum.					
4. Çaresiz olduğumu düşünüyorum.					
5. Kendime güvenirim.					
6. Anlamlı bir hayatım olmadığını düşünüyorum.					
7. Bir işi başaramadığımda hemen hayal kırıklığına uğrarım.					
8. İnsanlar benimle olmaktan hoşlanırlar.					
9. Olduğum gibi görünemiyorum.					
10. Yeri geldiğinde kendimi ortaya koyabilirim.					
11. Duygularıma güvenmem.					
12. Halimden memnunum.					
13. Kendimi küçümsüyorum.					
14. İhtiyaçlarımı karşılayabilecek yeterlikteyim.					
15. Nasıl görüldüğümün farkında değilim.					
16. Kendimde olmasını istediğim özelliklere sahip değilim.					
17. İnsanlar üzerinde etki bırakabilirim.					
18. Başarısız biri olduğumu düşünüyorum.					
19. Kendime ilişkin değersizlik duyguları yaşadığım olur.					

Açıklama: Lütfen her ifadeyi dikkatlice okuyun ve size uygunluk derecesine göre <i>Tamamen Katılıyorum</i> , <i>Katılıyorum</i> , <i>Kararsızım</i> , <i>Katılmıyorum</i> , <i>Kesinlikle Katılmıyorum</i> cevaplarından <u>size uygun olanın</u> altındaki kutunun içine bir çarpı işareti(X) koyunuz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz, işaretsiz ifade bırakmayınız. Olmak istediğiniz durumu değil, gerçekte var olan tutumunuzu belirtiniz. İfadelerin <i>doğru</i> ya da <i>yanlış</i> cevabı yoktur. Önemli olan sizin nasıl hissettiğinizdir. İlgi ve yardımınız için teşekkür ederim.	<i>Tamamen Katılıyorum</i>	<i>Katılıyorum</i>	<i>Kararsızım</i>	<i>Katılmıyorum</i>	<i>Kesinlikle Katılmıyorum</i>
20.Benim onlara olduğu kadar, diğer insanların da bana ihtiyacı var.					
21.Düşüncelerimin doğruluğuna güvenmem.					
22.Bedensel olarak kendimi beğeniyorum					
23.Başarmak istediğim her şeyde başarısız olup yılgınlığa düşünüyorum.					
24.Bedensel ihtiyaçlarımı karşılayabilecek yeterlikteyim.					
25.Grup içindeyken diğer kişiler benimle ilgilenmezler.					
26.Zihinsel ihtiyaçlarımı karşılayabilecek yeterlikteyim.					
27.Kendimden memnun değilim.					
28.İnsanlık için önemli ve faydalı işler başarabilirim.					
29.Çevremdeki önemli kişilerin gözünde değerli bir kişi olmadığımı düşünüyorum.					
30.Duygusal ihtiyaçlarımı karşılayabilecek yeterlikteyim.					
31.Kendimi ümitsiz hissediyorum.					
32.Kararlarım bana ait değil.					

EK 4: YAŞAM DOYUMU ÖLÇEĞİ (YDÖ)

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyunuz ve ne derece katılıp katılmadığınızı en iyi yansıtan sayıyı seçiniz.		Hiç uygun değil	Kısmen uygun	Uygun	Oldukça uygun	Tamamen uygun
11	Pek çok açıdan ideallerime yakın bir yaşamım var	11	22	33	44	55
22	Yaşam koşullarım mükemmeldir	11	22	33	44	55
33	Yaşamım beni tatmin ediyor	11	22	33	44	55
44	Şimdiye kadar istediğim önemli şeyleri elde ettim	11	22	33	44	55
55	Hayatımı bir daha yaşama şansım olsaydı,hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim	11	22	33	44	55

EK 5: DİĞER BULGULAR

Tablo 5-1: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının yaş gruplarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
20-25	103	3.3282	.84243	2.594	0.025
26-30	151	3.1523	.86246		
31-35	107	3.1327	.86130		
36-40	38	2.9474	.90007		
41-45	31	2.7677	.78502		
46+	30	3.0933	.82166		

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların yaş gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-1’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.025<0.05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları yaş gruplarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermektedir. Aradaki farklılığın ortaya konulması için yapılan LSD testi sonuçları Tablo 5-2’de gösterilmiştir.

Tablo 5- 2: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının yaş gruplarına göre LSD çoklu karşılaştırmalar tablosu

		Ortalamalar arasındaki farklar	p
20-25	26-30	.17584	.108
	31-35	.19545	.098
	36-40	.38079*	.019
	41-45	.56041*	.001
	46+	.23482	.185
26-30	20-25	-.17584	.108
	31-35	.01961	.856
	36-40	.20495	.186
	41-45	.38458*	.023
	46+	.05898	.730
31-35	20-25	-.19545	.098
	26-30	-.01961	.856
	36-40	.18534	.251
	41-45	.36497*	.037
	46+	.03938	.823

Tablo 5- 3: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının yaş gruplarına göre LSD çoklu karşılaştırmalar tablosu (Devamı)

36-40	20-25	-.38079*	.019
	26-30	-.20495	.186
	31-35	-.18534	.251
	41-45	.17963	.385
	46+	-.14596	.484
41-45	20-25	-.56041*	.17483
	26-30	-.38458*	.16827
	31-35	-.36497*	.17407
	36-40	-.17963	.20654
	46+	-.32559	.21856
46+	20-25	-.23482	.185
	26-30	-.05898	.730
	31-35	-.03938	.823
	36-40	.14596	.484
	41-45	.32559	.137

LSD post hoc çoklu karşılaştırmalar sonuçlarına göre 20-25 yaş grubundaki öğretmenler ile 36-40 ve 41-45 yaş grubundaki öğretmenler arasında; 26-30 yaş grubundaki öğretmenler ile 41-45 yaş grubundaki öğretmenler arasında; 31-35 yaş grubundaki öğretmenler ile 41-45 yaş grubundaki öğretmenler arasında algılanan yaşam doyumları açısından farklılıklar bulunduğu görülmektedir. Algılanan yaşam doyumu ortalamaları incelendiğinde 41-45 yaş grubundaki öğretmenlerin en düşük değere sahip oldukları ve diğer yaş gruplarından özellikle kendilerinden genç olanlardan farklılaştıkları gözlenmektedir. Algılanan yaşam doyumu açısından en yüksek değere ise 20-25 yaş grubundaki öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5-4: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının yaş gruplarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
20-25	103	3.2981	.22323	1.162	0.327
26-30	151	3.2539	.26300		
31-35	107	3.3002	.22192		
36-40	38	3.2706	.28662		
41-45	31	3.2067	.19208		
46+	30	3.2781	.21950		

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların yaş gruplarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-3'de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.327>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları yaş gruplarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5-5: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının cinsiyetlerine göre ortalamaları ve t-testi sonuçları

Grup	N	X	Ss	t	p
Bay	151	3.0675	.90447	-1.270	0.205
Bayan	309	3.1761	.83779		

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. Tablo 5-4'de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.205>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları cinsiyetlerine göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5-6: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının cinsiyetlerine göre ortalamaları ve t-testi sonuçları

Grup	N	X	Ss	t	p
Bay	151	3.2784	.23101	0.249	0.803
Bayan	309	3.2724	.24541		

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. Tablo 5-5'de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.803>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları cinsiyetlerine göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5-7: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının eğitim durumlarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
Önlisans	13	2.8154	.81430	1.187	0.306
Lisans	418	3.1426	.85132		
Yüksek Lisans	29	3.2552	1.00271		

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-6’da elde edilen sonuçlara göre ($p=0.306>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları eğitim durumlarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5-8: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının eğitim durumlarına göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
Önlisans	13	3.2895	.20043	3.320	0.041
Lisans	418	3.2664	.24048		
Yüksek Lisans	29	3.3825	.23838		

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların eğitim durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-7’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.041<0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları medeni durumlarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermektedir. Aradaki farklılığın ortaya konulması için yapılan Tukey testi sonuçları Tablo 5-7’de gösterilmiştir.

Tablo 5- 9: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının eğitim durumlarına göre LSD çoklu karşılaştırmalar tablosu

		Ortalamalar arasındaki farklar	p
Önlisans	Lisans	.02310	.732
	Yüksek Lisans	-.09307	.245
Lisans	Önlisans	-.02310	.732
	Yüksek Lisans	-.11617*	.012
Yüksek Lisans	Önlisans	.09307	.245
	Lisans	.11617*	.012

LSD post hoc çoklu karşılaştırmalar sonuçlarına göre lisans mezunu öğretmenler ile yüksek lisans mezunu öğretmenler benlik saygıları açısından farklılıklar olduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına göre benlik saygıları ortalamaları incelendiğinde yüksek lisans mezunu öğretmenlerin ($X=3.3825$) en

yüksek benlik saygısına sahip olduğu görülürken lisans mezunu öğretmenlerde ($X=3.2664$) ise bu durum tam tersidir.

Tablo 5-10: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının ebeveyn olma durumlarına göre ortalamaları ve t-testi sonuçları

Grup	N	X	Ss	t	p
Çocuk Var	205	3,1756	,82936	,786	0,433
Çocuk Yok	255	3,1122	,88583		

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların ebeveyn olma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. Tablo 5-9'da elde edilen sonuçlara göre ($p=0,433>0,05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları ebeveyn olma durumlarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5- 11: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının ebeveyn olma durumlarına göre ortalamaları ve t-testi sonuçları

Grup	N	X	Ss	t	p
Çocuk Var	205	3.2822	.22626	.624	0.533
Çocuk Yok	255	3.2681	.25170		

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların ebeveyn olma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı bağımsız örneklem t-testi ile incelenmiştir. Tablo 5-10'de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.533>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları ebeveyn olma durumlarına göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5- 12: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının meslek kıdemlerine göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
0-5 yıl	215	3.2864	.24523	1.045	0.391
6-10 yıl	127	3.2768	.23185		
11-15 yıl	49	3.2124	.23123		
16-20 yıl	32	3.3125	.27335		
21-25 yıl	21	3.2366	.19655		
26 yıl ve üzeri	16	3.2559	.25265		

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların meslekte geçirdikleri kıdemlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-11’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.391>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları meslek kıdemlerine göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5- 13: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının meslek kıdemlerine göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
0-5 yıl	215	3.2474	.82992	1.394	0.225
6-10 yıl	127	3.0850	.89638		
11-15 yıl	49	2.9837	.75811		
16-20 yıl	32	2.9813	1.02782		
21-25 yıl	21	3.0571	.88350		
26 yıl ve üzeri	16	3.0500	.83106		

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların meslekte geçirdikleri kıdemlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-12’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.225>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları meslek kıdemlerine göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5- 14: Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının çalıştıkları kurumların türüne göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
Anasınıfı	13	3.3846	.91455	0.891	0.446
İlkokul	132	3.0545	.91970		
Ortaokul	241	3.1710	.85634		
Lise	74	3.1514	.75185		

Öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumlarının onların çalıştıkları kurumların türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5–13’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.446>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları yaşam doyumları çalıştıkları kurumlara göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

Tablo 5- 15: Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının çalıştıkları kurumların türüne göre ortalamaları ve tek yönlü varyans analizi sonuçları

Grup	N	X	Ss	F	p
Anasınıfı	13	3.2775	.19996	0.427	0.734
İlkokul	132	3.2760	.25802		
Ortaokul	241	3.2650	.23340		
Lise	74	3.3011	.24010		

Öğretmenlerin algıladıkları benlik saygılarının onların çalıştıkları kurumların türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tablo 5-14’de elde edilen sonuçlara göre ($p=0.734>0.05$), öğretmenlerin algıladıkları benlik saygıları çalıştıkları kurumlara göre %95 anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir.

T.C.
TEKİRDAĞ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 43996270/44/3040310
Konu: Uygulama Çalışması.

19/03/2015

FATİH ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 06/03/2015 tarih ve 11919436/913 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Eğitim ve Danışmanlığı Anabilim Dalı öğrenciniz Derya BAŞARAN' ın "Öğretmenlerin Yaşam Doyumu ile Benlik Algısı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması" konulu tez çalışması için veri toplamak amacıyla İlimiz Kapaklı İlçesinde bulunan okullardaki öğretmenlere anket uygulama isteği, Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup anketin uygulanmasında bir sakınca görülmemiştir.

Konu ile ilgili olarak Valilik Makamının 19/03/2015 tarih ve 3006135 sayılı olurları ekte gönderilmiş olup, yapılacak çalışmalar sonucunda hazırlanacak raporun bir örneğinin Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü'ne gönderilmesi hususunu,

Bilgilerinize ve gereğini arz ederim.

Halis İŞLER
Milli Eğitim Müdürü

EKLER:

- 1-Valilik Oluru (1 sayfa),
- 2-Anket Örneği (11 sayfa)

BİLGİ:

- Kapaklı İlçe Milli Eğitim Md' ne

Güvenli Elektronik
İmzalı Aslı İle Aynıdır.

20.../03/2015...

EK 7: ÖZGEÇMİŞ

26.04.1981 tarihinde Tekirdağ'ın Saray ilçesinde doğdu.

1997-2001 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünü bitirdi. Aynı yıl Edirne'de rehber öğretmen/psikolojik danışman olarak çalışmaya başladı.

2001-2004 Edirne Plevne İlköğretim Okulu

2004-2005 İstanbul Prof. Muharrem Ergin İlköğretim Okulu

2005-2008 İstanbul Gazi Anadolu Lisesi

2008-2011 İstanbul Şehremini Anadolu Lisesi

2011 -Tekirdağ Yıldızkent Ortaokulu

2012 Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans programı

Başaran,D., Medeni Durumun Öğretmenlerin Benlik Saygısı Ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, 2015'' I. Sosyal Bilimler Lisansüstü Öğrenci Konferansı'', İstanbul, Sözlü Bildiri.

e-posta adresi: deryapdr@yahoo.com